

JOMSD

วารสารการจัดการองค์กร และพัฒนาสังคม

**JOURNAL OF ORGANIZATIONAL MANAGEMENT
AND SOCIAL DEVELOPMENT**

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2566

Vol. 3 No. 2 July – December 2023

ISSN : 3027-7507 (Online)

วารสารการจัดการองค์กร และพัฒนาสังคม
ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2566)

JOMSD

ISSN: 3027-7507 (Online)

Journal of Organizational Management and Social Development

Vol. 3 No. 2 (July – December 2023)

Journal of Organizational Management and Social Development

ไทรวิวัฒน์ 66/3 หมู่ 1 บ้านโคกสี ตำบลโคกสี

อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น 40000

โทร. 081 8722268, อีเมล: ad-jomsd24@outlook.com

วารสารการจัดการองค์กร และพัฒนาสังคม

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2566

เจ้าของ: ไททีวี 66/3 หมู่ 1 บ้านโคกสี ตำบลโคกสี อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น 40000

บรรณาธิการ:

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เรียงดาว ทวะชาลี

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กองบรรณาธิการ:

ศาสตราจารย์ ดร.บุญทัน ดอกไธสง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร.วัชระ งามจิตรเจริญ

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ศาสตราจารย์ ดร.กนกอร สมปราชญ์

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

รองศาสตราจารย์ ดร.อิสระ สุวรรณบล

มหาวิทยาลัยบูรพา

รองศาสตราจารย์ ดร.พุทธิรักษ์ ปราบนอก

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

รองศาสตราจารย์ ดร.สุบรรณ เอี่ยมวิจารณ์

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

รองศาสตราจารย์ ดร.สุขพัฒน์ อนนธ์จารย์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมลศักดิ์ นิลมาย

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุเทน วัชรชีโนรส

มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร แสงใส

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้จัดการวารสาร:

ดร.ยุทธพล ทวะชาลี

กำหนดออกเผยแพร่วารสาร:

วารสารการจัดการองค์กร และพัฒนาสังคม มีกำหนดการเผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ ดังนี้

- ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน

- ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม

วารสารการจัดการองค์กร และพัฒนาสังคม

การส่งบทความพิจารณาตีพิมพ์:

ผู้เขียนเตรียมต้นฉบับบทความตามเกณฑ์เงื่อนไขของวารสารและส่งในระบบที่เว็บไซต์วารสาร <https://so17.tci-thaijo.org/index.php/JOMSD/index> เปิดรับพิจารณาบทความเพื่อตีพิมพ์ตลอดทั้งปี

จุดมุ่งหมายและขอบเขต

วารสารการจัดการองค์กร และพัฒนาสังคม (Journal of Organizational Management and Social Development) มีจุดมุ่งหมายเพื่อเผยแพร่บทความวิจัย และบทความวิชาการ ในสาขาที่เกี่ยวข้องด้านสังคมศาสตร์ ได้แก่ สาขารัฐศาสตร์ สาขารัฐประศาสนศาสตร์ สาขาการจัดการ สาขาการศึกษา และรวมถึงสหวิทยาการเชิงประยุกต์ด้านสังคมศาสตร์ ปีละ 2 ฉบับ โดยทุกบทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ท่าน ทั้งนี้จะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อผู้เขียนบทความและผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความเช่นเดียวกัน (Double-Blind Peer Review) เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

ประเภทของผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสาร

- 1) บทความวิจัย (Research Article) เป็นบทความที่นำเสนอการค้นคว้าวิจัย เกี่ยวกับด้านสังคมศาสตร์ และรวมถึงสหวิทยาการเชิงประยุกต์ด้านสังคมศาสตร์
- 2) บทความวิชาการ (Academic Article) เป็นบทความวิเคราะห์ วิจัยหรือเสนอแนวคิดใหม่

บทบรรณาธิการแถลง

วารสารการจัดการองค์กร และพัฒนาสังคม (Journal of Organizational Management and Social Development) ฉบับนี้เป็นปีที่ 3 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2566) ทั้งนี้ทางกองบรรณาธิการยินดีเป็นสื่อกลาง สำหรับนักวิจัย นักวิชาการ นิสิต นักศึกษาทุกท่าน ที่ประสงค์จะตีพิมพ์เผยแพร่บทความของท่าน ซึ่งจะต้องผ่านการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิในแต่ละสาขาวิชาทางด้านสังคมศาสตร์อย่างเข้มข้น จำนวน 2 ท่าน จึงกล่าวได้ว่า บทความที่ทางวารสารได้เผยแพร่ไปนั้น มีมาตรฐานทางวิชาการ

ดิฉันในฐานะบรรณาธิการวารสาร จึงขอขอบคุณท่านผู้มีส่วนในการสร้างงานวิชาการเหล่านี้ นับตั้งแต่เจ้าของผลงาน ผู้ทรงคุณวุฒิ และคณะกองบรรณาธิการ วารสารนี้ยังคงเป็นแหล่งรองรับผลงานดีๆ ที่สร้างสรรค์เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาในประเด็นที่เกี่ยวข้องทางวิชาการแก่นักวิชาการ และประชาชนผู้สนใจโดยทั่วไป เพื่อเป็นประโยชน์แก่แวดวงวิชาการต่อไป

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เรียงดาว ทวะชาลี
บรรณาธิการวารสารการจัดการองค์กร และพัฒนาสังคม

สารบัญ

บทความวิจัย

- การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืนบนพื้นฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น
ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง บ้านโปนครก ตำบลโปนครก อำเภอดำรง จังหวัดสุรินทร์
พระไพโรจน์ กตทิตา, พระทวีพงษ์ ลอยมา, ออมสิน ตุ่มทอง, พระปรัชญา ชยวุฒโฒ 1-12
- การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นแบบไตรมิติของชุมชนบ้านเทนมีย์
ตำบลเทนมีย์ อำเภอมือง จังหวัดสุรินทร์
พระภาณุพงศ์ ปิยะโร, พระอุดมศักดิ์ สาสนาวิโต, พระมหาสมบัติ ฐานวโร 13-22
- การป้องกันควบคุมโรคติดต่อและการดูแลผู้สูงอายุของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ในเขตจังหวัดอุดรธานี
กนกอร บุญมี 23-34
- ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากร
สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดอุดรธานี
ชัยยันต์ คุณรักษ์ 35-46
- พฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
ของประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี
บุญเพ็ง สิทธิวงษา 47-58

Community Economic Development Sustainable Based on Local Wisdom According to The Sufficiency Economy Approach, Phon Tok Subdistrict, Tha Tum District, Surin Province

Phra Phraiwan Katthipo¹ Phra Thaweepong Loima¹ Aomsin Tumthong¹
and Phra Pratchaya Chayawuttho^{1*}

¹Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Surin Campus, Thailand

*Corresponding author. E-mail: arran010842@gmail.com

ABSTRACT

This research aims to study 1) local wisdom of Ban Phone Throw, 2) patterns in community economic development on the basis of local wisdom according to the Sufficiency Economy concept of Ban Phone Throw, and 3) transferring local wisdom, Ban Phone Throw, Phone ROK Subdistrict, They Tum District, Turin Province. This study is qualitative research. The results of the study found that 1) Ban Phone Throw has important local wisdom, including hand-woven silk, which is related to rituals and economy at the local level. Weaving folk tools and utensils that can be produced by oneself to help create convenience. 2) A model for developing the community economy based on local wisdom according to the Sufficiency Economy concept of Ban Phone Throw. Development begins with building understanding and learning in the community itself about natural resources and local culture. This will help communities understand the importance of using resources in a rational and sustainable manner. Creating a learning center Promote cooperation and develop skills in managing community enterprises. Create cooperation with the government, private sector, and international organizations. To support sustainable development of the community economy. 3) Transferring local wisdom of Ban Phone Throw. Not only does it allow traditional traditions and culture to continue. But it also creates an understanding and importance of local wisdom in strengthening the economy and social prosperity in the community. Preserving local wisdom is an important matter that every community should pay attention to and cooperate in transmitting and continuing it.

Keywords: Community Economy, Local Wisdom, Sufficiency Economy, Sustainable Development

การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืนบนพื้นฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง บ้านโนนครก ตำบลโนนครก อำเภอนาคู จังหวัดสุรินทร์

พระไพโรจน์ กตทีโป¹ พระทวีพงษ์ ลอยมา¹ ออมสิน ตุ่มทอง¹ และ พระปรัชญา ชยวุฒไธ^{1*}

¹มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์ ประเทศไทย

*Corresponding author. E-mail: arran010842@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ภูมิปัญญาท้องถิ่นของบ้านโนนครก 2) รูปแบบในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน บนพื้นฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของบ้านโนนครก และ 3) การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น บ้านโนนครก ตำบลโนนครก อำเภอนาคู จังหวัดสุรินทร์ การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการศึกษาพบว่า 1) บ้านโนนครกมีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญ ได้แก่ ผ้าไหมทอมือ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับพิธีกรรมและเศรษฐกิจในระดับท้องถิ่น การจักสานเครื่องมือเครื่องใช้พื้นบ้าน ที่สามารถผลิตได้เองมาช่วยให้เกิดความสะดวกสบาย 2) รูปแบบในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนบนพื้นฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของบ้านโนนครก การพัฒนาเริ่มต้นด้วยการสร้างความเข้าใจและการเรียนรู้ในชุมชนเองเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งจะช่วยให้ชุมชนเข้าใจถึงความสำคัญของการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน การสร้างศูนย์กลางการเรียนรู้ ส่งเสริมการร่วมมือและการพัฒนาทักษะในการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน สร้างความร่วมมือกับภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรสากล เพื่อสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้ยั่งยืน 3) การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นบ้านโนนครกนั้น ไม่เพียงแต่ทำให้ประเพณีและวัฒนธรรมดั้งเดิมมีอยู่ต่อไป แต่ยังเป็นการสร้างสร้างความเข้าใจและความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเสริมสร้างเศรษฐกิจและความเจริญทางสังคมในชุมชนด้วย การรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นสิ่งสำคัญที่ชุมชนทุกแห่งควรให้ความสำคัญและร่วมมือกันในการถ่ายทอดและสืบสานต่อไป

คำสำคัญ: เศรษฐกิจชุมชน, ภูมิปัญญาท้องถิ่น, เศรษฐกิจพอเพียง, การพัฒนาที่ยั่งยืน

© 2023 JOMSD: Journal of Organizational Management and Social Development

บทนำ

ภูมิปัญญาความรู้และประสบการณ์ที่สืบทอดต่อกันมาโดยชาวบ้านหรือชุมชนในพื้นที่แบบท้องถิ่นตลอดจนรุ่นที่ผ่านมามีต้นกำเนิดและเกิดขึ้นภายในชุมชนเอง ซึ่งอาจการใช้พืชสมุนไพรในการรักษาโรค การเกษตรแบบที่ปรับตัวกับสภาพแวดล้อมท้องถิ่น การสร้างสิ่งประดิษฐ์หรือเครื่องมือที่ใช้ในการทำงานต่างๆ การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และความเชื่อทางวิจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและการดำรงชีวิตของชุมชนในพื้นที่นั้นๆ ภูมิปัญญามักเป็นสิ่งที่สำคัญต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชน โดยเฉพาะในบริบทของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและการพัฒนาที่ยั่งยืน ภูมิปัญญาท้องถิ่นสามารถช่วยในการปรับตัวและทำความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสังคมในพื้นที่นั้นๆ ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งจะสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาโครงการและนโยบายที่เหมาะสมต่อความต้องการและความเชื่อของชุมชนได้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546)

การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นการนำความรู้และประสบการณ์ที่สืบทอดมาตั้งแต่โบราณจากชุมชนและพื้นที่นั้นๆ มาใช้ในการสร้างคุณค่าเพิ่มให้กับเศรษฐกิจในรูปแบบที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและทรัพยากรของพื้นที่นั้นๆ ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาชาวบ้าน จะเป็นทุกสิ่งทุกอย่างที่

ชาวบ้านคิดขึ้นได้เอง และนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหา เป็นเทคนิควิธี เป็นองค์ความรู้ของชาวบ้านทั้งทางกว้างและทางลึกที่ชาวบ้านคิดทำ โดยอาศัยศักยภาพที่มีอยู่แก้ปัญหาการดำเนินชีวิตในท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสมกับยุคสมัย รูปแบบในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน บนพื้นฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของสภาพปัญหาเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นไทยมีปัญหากับงานและอาชีพจำนวนหนึ่งจะหายไปเนื่องจากถูกทดแทนได้ด้วยการใช้เทคโนโลยีการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเป็นกระบวนการที่สำคัญในการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตและยกระดับระดับความเจริญของชุมชนในสังคม โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อส่งเสริมให้คนในชุมชนมีโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรต่างๆ ที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาชีวิตในทุกด้าน ดังนั้น การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนมักจะใช้วิธีการต่างๆ ที่มุ่งเน้นไปที่ความร่วมมือและการรับผิดชอบร่วมกันของชุมชน นอกจากนี้ยังมีการใช้แนวคิดและเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์เพื่อสร้างโอกาสและสิ่งส่งเสริมให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของชุมชนอย่างยั่งยืน (นฤมล อนุสนธิ์พัฒน์ และสุธิ โกสิทธิ์, 2563)

การสร้างฐานะทางเศรษฐกิจพื้นฐานในชุมชน โดยการพัฒนาพื้นที่ต่างๆ เช่น การพัฒนาพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการเกษตร การสร้างพื้นที่อุตสาหกรรมหรือการค้าขนาดเล็กที่สามารถสร้างงานทำให้คนในชุมชนได้ การสนับสนุนธุรกิจขนาดเล็กและกลาง (SMEs) การส่งเสริมธุรกิจขนาดเล็กและกลางในชุมชน (ภัทรพล ชุ่มมี, 2565) เช่น การให้การฝึกอบรม การสนับสนุนทุน หรือการให้ความรู้ในด้านการจัดการธุรกิจแก่ผู้ประกอบการในชุมชน การสร้างพื้นที่สำหรับการศึกษาและอบรมการพัฒนาทักษะและความรู้ของชุมชนในด้านต่างๆ เช่น การเรียนรู้เกี่ยวกับการเกษตรที่ยั่งยืน การสร้างธุรกิจเล็กๆ หรือการใช้เทคโนโลยีใหม่เพื่อเพิ่มผลิตภัณฑ์และบริการ การสนับสนุนการตลาดสินค้าท้องถิ่น เช่น การสร้างตลาดสินค้าท้องถิ่น การส่งออกผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น หรือการส่งเสริมการตลาดออนไลน์การสร้างสมาคมหรือองค์กรในชุมชนการสร้างองค์กรที่มีความรับผิดชอบต่อชุมชนและการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ซึ่งสามารถช่วยในการประสานงานและการดำเนินการโครงการต่างๆ ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพการสร้างนโยบายและกฎหมายที่ส่งเสริมธุรกิจและการพัฒนาในชุมชน โดยการสนับสนุนนโยบายที่ส่งเสริมการลงทุนในชุมชน การสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกทางการเงิน หรือการลดข้อบังคับข้อบังคับที่มีผลต่อการดำเนินงาน (อรชร ไกรจักร และชันทอง วัฒนะประดิษฐ์, 2563) การพัฒนาชนบทแนวใหม่ ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคนและกระบวนการพัฒนาที่บูรณาการเชื่อมโยงกันทุกด้าน โดยมีเศรษฐกิจเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน สังคม และสิ่งแวดล้อมเพื่อความอยู่ดีมีสุขของคนไทยอย่างยั่งยืนตลอดไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนจนในชนบท โดนยึดหลักสำคัญคือ การได้ให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของตนเอง โดยตนเอง การพัฒนาชนบทแนวใหม่นี้จึงเป็นการ ทำให้ชาวชนบทรู้จักวิเคราะห์ถึงสถานการณ์ที่ตนเองเป็นอยู่ และพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงกระบวนการพัฒนาที่จะเกิดจากความสมัครใจมีความเป็นตัวของตัวเอง การมีส่วนร่วมของชุมชนจึงเป็นเครื่องค้ำประกันว่า ผลแห่งการพัฒนาจะตกอยู่กับประชาชนส่วนใหญ่และการมีส่วนร่วมของชุมชนยังเป็นการสร้างประชาธิปไตยให้เกิดในชุมชนอีกด้วย

แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ที่พระราชทานเป็นปรัชญาในการดำรงชีวิตที่ยึดหลักความพอเหมาะ พอดีมีเหตุ มีผล และไม่ประมาท ให้คนไทยนำไปปฏิบัติตั้งแต่ปี 2517 จากนั้นความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง ได้มีนักวิชาการและหน่วยงานนำมาอธิบายและขยายความหมายเพื่อให้เกิดความชัดเจน และเข้าใจง่ายมากขึ้น สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ วิเคราะห์เชิงความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่ชี้แนะการดำรงอยู่และการปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของคนในสังคมไทยที่มองโลกเชิงระบบที่มีลักษณะพลวัตร และมุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤติ เพื่อความมั่นคงและยั่งยืนของการพัฒนาโดยมีแนวคิดทางสายกลางเป็นหลักแนวคิดที่สำคัญ (ธัญชนก ปะวะละ และคณะ, 2560)

ดังนั้น การถ่ายทอดภูมิปัญญาเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเป็นกระบวนการที่สำคัญและมีความสำคัญอย่างมาก เพราะมันช่วยให้ชุมชนสามารถนำความรู้และประสบการณ์ท้องถิ่นไปใช้ในการสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจ

ของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นอาจเกิดขึ้นผ่านทางการสอนเรียนจากผู้ประกอบการสู่ลูกหลาน หรือผ่านทางการทำงานและกิจกรรมในชุมชน เช่น การเล่าเรื่องราว การใช้งานเครื่องมือและเทคโนโลยี การจำลองหรือการฝึกฝนในการทำกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญานั้นๆ การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นมักเกิดขึ้นในบริบทของการสร้างและเสริมสร้างความเข้มแข็งและความเชื่อมั่นของชุมชนในการใช้ประโยชน์จากความรู้และประสบการณ์ท้องถิ่นในชีวิตประจำวัน โดยทั้งนี้ การอนุรักษ์และการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นสิ่งสำคัญในการรักษาสืบสานและวัฒนธรรมที่มีค่าของชุมชนในระยะยาว และเป็นพื้นฐานสำคัญในกระบวนการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชนในสังคมต่างๆ ทั่วโลก (สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2534)

จากข้างต้นทำให้ผู้วิจัยสนใจในการศึกษาการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืนบนพื้นฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง บ้านโปนครก ตำบลโปนครก อำเภอดำรงวิทยะ จังหวัดสุรินทร์เพื่อเป็นแนวทางการศึกษาการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืนบนพื้นฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรและความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจของชุมชนโดยให้ความสำคัญกับความยั่งยืนทั้งด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจของชุมชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นของบ้านโปนครก ตำบลโปนครก อำเภอดำรงวิทยะ จังหวัดสุรินทร์
2. เพื่อศึกษารูปแบบในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน บนพื้นฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของ บ้านโปนครก ตำบลโปนครก อำเภอดำรงวิทยะ จังหวัดสุรินทร์
3. เพื่อศึกษาการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น บ้านโปนครก ตำบลโปนครก อำเภอดำรงวิทยะ จังหวัดสุรินทร์

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การระบุปัญหาหรือคำถามที่ต้องการตอบหรือแก้ไข ซึ่งจะช่วยกำหนดขอบเขตและเป้าหมายของงานวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 วางแผนการวิจัยค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหาหรือหัวข้อวิจัย โดยใช้ทั้งข้อมูลที่เผยแพร่และข้อมูลที่ไม่เผยแพร่ เพื่อเข้าใจสถานการณ์และการวิจัยที่เคยทำมาก่อน

ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินงานโดยการทำวิจัยคือการดำเนินการตามแผนงานวิจัยที่กำหนดเอาไว้เป็นการในการดำเนินการ หรือเป็นขั้นตอนปฏิบัติการตามแผนการวิจัยที่ได้วางไว้ ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูล

ขั้นตอนที่ 4 ศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นของบ้านโปนครก ตำบลโปนครก อำเภอดำรงวิทยะ จังหวัดสุรินทร์

ขั้นตอนที่ 5 ศึกษาแบบในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน บนพื้นฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของ บ้านโปนครก ตำบลโปนครก อำเภอดำรงวิทยะ จังหวัดสุรินทร์

ขั้นตอนที่ 6 ศึกษาการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น บ้านโปนครก ตำบลโปนครก อำเภอดำรงวิทยะ จังหวัดสุรินทร์

ขั้นตอนที่ 7 วิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหาหรือเป้าหมายของการวิจัย และตีความผลเพื่อวิเคราะห์ผลลัพธ์

ขั้นตอนที่ 8 สรุปผลการวิจัยและสร้างความเข้าใจให้กับชุมชนวิชาการและประชาชนทั่วไป เพื่อส่งเสริมให้ความรู้และนำไปสู่การพัฒนาในสาขาที่เกี่ยวข้อง

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ กลุ่มผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน บ้านโปนครก ตำบลโปนครก อำเภอดำรงวิทยะ จังหวัดสุรินทร์ 15 คน ซึ่งเลือกโดยวิธีเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้การวิจัยได้แก่แบบสัมภาษณ์ที่ใช้สัมภาษณ์ประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่กลุ่มผู้นำชุมชน ประชาชนชาวบ้าน ในชุมชนบ้านโพนครก ตำบลโพนครก อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดสุพรรณบุรี 15 คน ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลที่ได้มาแบบเจาะจง โดยผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับหัวข้อที่ได้กำหนดไว้และนำแบบสัมภาษณ์ไปให้ ผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆจำนวน 3 ท่าน ประเมินความเหมาะสมของแบบสัมภาษณ์โดยพิจารณาจาก ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence : IOC) กับประเด็นที่ต้องการประเมิน และความเหมาะสมของข้อความและภาษาที่ใช้ จากนั้นจะนำผลประเมินมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง

2.1. แบบสัมภาษณ์ (Interview)

มุ่งเน้นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่กลุ่มผู้นำชุมชน ประชาชนชาวบ้าน ในชุมชนบ้านโพนครก ตำบลโพนครก อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดสุพรรณบุรี 15 คน คนซึ่งเป็น แหล่งข้อมูลที่ได้มาแบบเจาะจงโดยมีเนื้อหาสำคัญได้แก่

- 1) วิธีการสืบทอดและส่งผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนของคุณเป็นอย่างไร
- 2) ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีบทบาทอย่างไรในการสร้างสัมพันธภาพและการเชื่อมโยงในชุมชน
- 3) ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีการใช้งานในอุตสาหกรรมหรือธุรกิจในพื้นที่ของท่านหรือไม่และถ้าใช้ มีประโยชน์อย่างไร

- 4) ปัจจัยใดที่ส่งผลต่อการถือรูปแบบและความเชื่อของภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนของท่าน
- 5) ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ของท่านอย่างไร

- 6) การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสร้างโอกาสในการทำธุรกิจในชุมชนมีข้อดีและข้อเสียอย่างไร
- 7) วิธีการสร้างโครงสร้างการผลิตที่ยั่งยืนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน
- 8) การสร้างระบบการกระจายรายได้และระบบเศรษฐกิจในชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 9) การสร้างนวัตกรรมในการผลิตและการบริการโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นหลัก
- 10) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนบนพื้นฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 11) วิธีการที่ชุมชนส่งต่อและสืบทอดภูมิปัญญาตำราบรรณาการแก้ปัญหาหรือทักษะทางชีวิต
- 12) สิ่งที่ชุมชนทำเพื่อส่งเสริมการสร้างสรรคและการสนับสนุนภูมิปัญญาในเยาวชน
- 13) ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการถ่ายทอดภูมิปัญญาในชุมชน
- 14) วิธีการใช้เทคโนโลยีและสื่อสารเพื่อส่งต่อภูมิปัญญาในชุมชน
- 15) วิธีการใช้การศึกษาเพื่อส่งเสริมและรักษาภูมิปัญญาในชุมชน

2.2 การสร้างเครื่องมือ

ขั้นสร้างแบบสัมภาษณ์ แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้มีการแสดงทัศนะเกี่ยวกับผู้วิจัยได้ทำการสร้างแบบสัมภาษณ์ตามขั้นตอนดังนี้ คือ

- 1) ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน อย่างยั่งยืนบนพื้นฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง บ้านโพนครก ตำบลโพนครก อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดสุพรรณบุรี และเนื้อหาเกี่ยวกับการสร้างแบบสัมภาษณ์ เพื่อเป็นแนวทางในการคิดคำถามสัมภาษณ์

- 2) ยกร่างแบบสัมภาษณ์
- 3) นำแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัยตรวจสอบ
- 4) นำแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตรวจสอบเนื้อหาของแบบสัมภาษณ์

- 5) ปรับปรุง แก้ไข

6) จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ จำนวน 30 ชุด เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

7) ชี้แจงโครงการวิจัยและความสำคัญของการสัมภาษณ์เก็บข้อมูล

ก. ผู้วิจัยอธิบายถึงโครงการวิจัยและความสำคัญของการสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์และองค์ความรู้ที่จะได้จากการวิจัย

ข. ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยแนะนำคณะผู้วิจัยเพื่อให้ผู้ให้สัมภาษณ์รู้จักหน้าที่การงานและหน่วยงานที่ทำการวิจัยพร้อมเปิดโอกาสให้ผู้ถูกสัมภาษณ์สอบถามเป็นเบื้องต้น และขออนุญาตสัมภาษณ์เป็นรายบุคคลจนครบทุกคน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ชุมชนสามารถทำได้โดยการปฏิบัติตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 การวางแผนและการสำรวจก่อนที่จะเริ่มต้นเก็บข้อมูล ควรวางแผนล่วงหน้าว่าต้องการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ชุมชนในด้านใดบ้างรวมถึงเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการสำรวจด้วย

ขั้นที่ 2 สร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการต่างๆ เช่น การสัมภาษณ์บุคคลที่มีความรู้หรือประสบการณ์ในเรื่องที่สนใจ การสืบค้นข้อมูลจากเอกสารประวัติศาสตร์ หรือการสำรวจสถานที่ประวัติศาสตร์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลควรใช้เครื่องมือที่เหมาะสม เช่น บันทึกเสียง กล้องถ่ายภาพ หรือเครื่องบันทึกวิดีโอ

ขั้นที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลหลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลมาเรียบร้อยแล้ว ควรทำการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ชุมชนในด้านต่างๆ ได้อย่างถูกต้องและเต็มประสิทธิภาพ

ขั้นที่ 5 การเขียนรายงานวิจัยสรุปข้อมูลที่เก็บรวบรวมไว้ในรายงาน และแบ่งปันข้อมูลกับผู้ที่สนใจ เช่น ชุมชนท้องถิ่น นักศึกษา หรือนักวิจัยอื่นๆ เพื่อให้สามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการศึกษาหรือการวิจัยต่อไป

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านบริบท วิถีชีวิต และเศรษฐกิจของชุมชน ควรให้ความสำคัญกับการเก็บข้อมูลที่สอดคล้องกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการสำรวจอย่างเพียงพอ เพื่อให้ข้อมูลที่ได้มีความหลากหลายและครอบคลุม

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นของบ้านโพนครก ตำบลโพนครก อำเภอดำรงวิทยารัษฎนคร จังหวัดสุรินทร์

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับภูมิปัญญาด้านโพนครกมีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญ ได้แก่ ผ้าไหมทอมือ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับพิธีกรรมและเศรษฐกิจในระดับท้องถิ่น การจักสานเครื่องมือเครื่องใช้พื้นบ้านที่สามารถผลิตได้เองมาช่วยให้เกิดความสะดวกสบาย ผ้าไหมทอมือเป็นศิลปะและวัฒนธรรมที่มีความสำคัญในภูมิภาคอีสานของประเทศไทย โพนครกอาจมีการผลิตผ้าไหมทอมือโดยใช้เทคนิคและกระบวนการที่ถ่ายทอดมาโดยท้องถิ่นมาตั้งแต่อดีต การทอผ้าไหมมือเป็นอาชีพที่สืบทอดกันมาโดยตรงจากพ่อแม่ที่ผ่านมา มีความสำคัญในทั้งเรื่องของการผลิตเสื้อผ้าใช้เองและการจำหน่ายในตลาดท้องถิ่นและตลาดกว้างขวางนอกจากนี้ การจักสานเครื่องมือและเครื่องใช้พื้นบ้านก็เป็นสิ่งที่มีความสำคัญในการใช้ชีวิตประจำวันของชาวโพนครก การจักสานเครื่องมือเช่น ตะกร้าหรือถุงผ้าที่ใช้ในการเก็บเกี่ยวผลผลิตหรือใช้ในการขนส่งสินค้า มีบทบาทสำคัญในการช่วยให้ชีวิตของชาวบ้านเป็นไปอย่างสะดวกสบาย ทำให้เกิดความเชื่อมั่นและความสุขในชุมชนได้มากขึ้นด้วยการมีเครื่องมือและเครื่องใช้พื้นบ้านที่ผลิตโดยท้องถิ่นเองได้ใช้ในชีวิตประจำวันอย่างสม่ำเสมอ และยังเป็นการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับรุ่นลูกหลานต่อไปด้วยการผลิตผ้าไหมทอมือและการจักสานเครื่องมือเครื่องใช้พื้นบ้านเป็นส่วนสำคัญที่มีบทบาทที่สำคัญในการรักษาและสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวโพนครก ไม่เพียงแต่ช่วยให้เกิด

ความสะดวกรสบายในชีวิตประจำวัน แต่ยังเป็นตัวแสดงของวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ที่สำคัญของชุมชนในภูมิภาคอีสานไทยได้อย่างชัดเจนด้วย การรักษาและพัฒนาศิลปะและวัฒนธรรมท้องถิ่นเช่นนี้เป็นสิ่งที่น่าประทับใจและควรรักษาไว้เสมอสำหรับความเจริญรุ่งเรืองของชุมชนในอนาคต การส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากความรู้และทรัพยากรท้องถิ่นในการพัฒนาที่ยั่งยืน เรื่องนี้มีความสำคัญเนื่องจากภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและชุมชนในการเผยแพร่และสืบทอดความรู้และประสบการณ์ต่างๆ โดยมีข้อดีด้านความสามารถในการปรับตัวกับสภาพแวดล้อมและการพัฒนาอย่างยั่งยืนในระยะยาวประสบการณ์และความรู้ท้องถิ่นที่ได้รับการสืบทอดต่อกันมาโดยชุมชน โดยมุ่งเน้นการสร้างเสริมความเข้มแข็งในชุมชนโดยการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ

2. รูปแบบในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน บนพื้นฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของบ้านโพนครก ตำบลโพนครก อำเภอนาคู จังหวัดสุรินทร์

การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนบนพื้นฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนเป็นกระบวนการที่สำคัญในการสร้างความยั่งยืนและเพื่อความเจริญรุ่งเรืองของชุมชนได้อย่างยั่งยืน โดยรูปแบบในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนบนพื้นฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นสามารถออกแบบได้ตามข้อดีและความสามารถของชุมชนเอง โดยเน้นการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพและมีการสร้างสรรค์เป็นหลัก การสนับสนุนการผลิตสินค้าท้องถิ่นที่มีคุณภาพและเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน เช่น การส่งเสริมการเกษตรอินทรีย์หรือการใช้วิธีการเกษตรที่มีความยั่งยืน เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับผลผลิตและเสริมสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นแรงบันดาลใจในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน เช่น การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมหรือการสร้างสถานที่ท่องเที่ยวใหม่ที่เน้นบรรยากาศและวัฒนธรรมท้องถิ่นการมีวิสาหกิจของชุมชน การสร้างสถานที่ค้าขายสินค้าและบริการที่สร้างสรรค์และเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน เช่น การสร้างตลาดสินค้าท้องถิ่นหรือการสนับสนุนธุรกิจที่ใช้วัสดุและแรงงานท้องถิ่นมีการส่งเสริมการศึกษาและการอบรมเพื่อเพิ่มความรู้และทักษะให้กับชุมชน เพื่อเป็นการสนับสนุนให้บุคลากรท้องถิ่นมีความสามารถในการจัดการธุรกิจและการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับชุมชนได้อย่างยั่งยืนการสร้างพื้นที่สำหรับการพัฒนาองค์กรชุมชนเพื่อการประชุมและกิจกรรมของชุมชน เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการตัดสินใจและการวางแผนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนรวมถึงการสร้างเครือข่ายและความร่วมมือระหว่างชุมชนและองค์กรภาคเอกชน เพื่อเสนอรูปแบบในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนบนพื้นฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของบ้านโพนครก การพัฒนาเริ่มต้นด้วยการสร้างความเข้าใจและการเรียนรู้ในชุมชนเองเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งจะช่วยให้ชุมชนเข้าใจถึงความสำคัญของการใช้ทรัพยากรอย่างมีเหตุผลและยั่งยืน การสร้างศูนย์กลางการเรียนรู้ ส่งเสริมการร่วมมือและการพัฒนาทักษะในการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน สร้างความร่วมมือกับภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรสากล เพื่อสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้ยั่งยืน

3. การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น บ้านโพนครก ตำบลโพนครก อำเภอนาคู จังหวัดสุรินทร์

การเรียนรู้และสืบทอดชุมชนจะต้องมีกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้และสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในหลายๆ ด้าน เช่น ประเพณี ศาสนา การเกษตร หรือศิลปะและช่างฝีมือ โดยการเรียนรู้จะเป็นผ่านทางการสอนจากครูผู้มีความรู้ หรือผ่านการศึกษากับตำราและวัฒนธรรมท้องถิ่นเองการสนับสนุนและส่งเสริมองค์กรที่เกี่ยวข้องเช่น องค์กรส่งเสริมการพัฒนาชุมชน หรือองค์กรท้องถิ่นอื่นๆ จะต้องมีส่วนร่วมในการสนับสนุนและส่งเสริมการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นการจัดกิจกรรมการศึกษา การอบรม หรือการสนับสนุนโครงการที่เน้นการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นไปยังรุ่นใหม่ๆ และชุมชนที่ไกลห่าง โดยการใช้เครื่องมือเชิงพาณิชย์เพื่อสร้างรายได้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นก็เป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่มีความเป็นไปได้การสร้างฐานข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น ประเพณี ศาสนา วัฒนธรรม และเครื่องมือช่าง จะช่วยให้ข้อมูลมีระบบตรงต่อความต้องการ

และใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพการสร้างระบบการเป็นเจ้าของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในภูมิปัญญาท้องถิ่นจะต้องมีสิทธิ์และอำนาจในการตัดสินใจและการใช้ประโยชน์จากภูมิปัญญานั้นๆ ซึ่งจะช่วยสร้างความเชื่อมั่นและความรับผิดชอบในการรักษาและพัฒนาภูมิปัญญาของชุมชนได้ดียิ่งขึ้นการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นกระบวนการที่ใช้เวลาและความพยายามมากเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่ยั่งยืนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในระยะยาว โดยการรับรู้ความสำคัญและการสนับสนุนการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นจะช่วยให้ชุมชนมีความสามารถในการปรับตัวและพัฒนาตนเองอย่างยั่งยืนในสถานะต่างๆ ของเศรษฐกิจชุมชนและการวิจัยยังพบว่า การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นกระบวนการที่สำคัญในการรักษาและสืบสานประเพณีและวัฒนธรรมของพื้นที่ต่างๆ ในประเทศไทย บ้านโปนครกที่ตั้งอยู่ในตำบลโปนครก อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ เป็นหนึ่งในพื้นที่ที่มีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่น่าสนใจและเป็นเอกลักษณ์ในการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของบ้านโปนครกเป็นงานฝีมือที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น เช่น การทอผ้าการจักสาน ที่ถูกสืบทอดมาจากบรรพบุรุษในพื้นที่นั้นๆ นอกจากนี้การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นยังอาจเป็นผ่านการเล่าเรื่องราวตำนาน ประเพณี หรือพิธีกรรมที่มีอยู่ในพื้นที่นี้การ รักษาและถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นมีความสำคัญอย่างมากในการสร้างเชื่อมั่นและเสริมสร้างอำนาจของชุมชนและยังเป็นการส่งเสริมการพัฒนาทางสังคมและเศรษฐกิจของพื้นที่ด้วยการสร้างรายได้จากการขายสินค้าหรือบริการที่มีเอกลักษณ์และสร้างคุณค่าทางวัฒนธรรมให้กับท้องถิ่นนั้นๆ อีกด้วย การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นยังเป็นการรักษาความเป็นไปได้ของวัฒนธรรมท้องถิ่นในยุคที่เทคโนโลยีและวัฒนธรรมระดับโลกกำลังเข้ามามีอิทธิพลอย่างมากในสังคมในปัจจุบันการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นบ้านโปนครกนั้น ไม่เพียงแต่ทำให้ประเพณีและวัฒนธรรมดั้งเดิมมีอยู่ต่อไป แต่ยังเป็นการสร้างความเข้าใจและความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเสริมสร้างเศรษฐกิจและความเจริญทางสังคมในชุมชนด้วย การรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นสิ่งสำคัญที่ชุมชนทุกแห่งควรให้ความสำคัญและร่วมมือกันในการถ่ายทอดและสืบสานต่อไป

อภิปรายผล

ภูมิปัญญาท้องถิ่นของบ้านโปนครก ตำบลโปนครก อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ พบว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาชาวบ้าน จะเป็นทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้านคิดขึ้นได้เอง และนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหา เป็นเทคนิควิธี เป็นองค์ความรู้ของชาวบ้านทั้งทางกว้างและทางลึกที่ชาวบ้านคิดทำ โดยอาศัยศักยภาพที่มีอยู่แก้ปัญหาการดำเนินชีวิตในท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสมกับยุคสมัยเช่นหนึ่งในภูมิปัญญาท้องถิ่นที่โดดเด่นของบ้านโปนครกคือการทอผ้าซึ่งเป็นศิลปะการทอผ้าที่มีลวดลายและสีสันที่สวยงาม ทั้งนี้เนื่องจากเป็นลายที่ถูกสืบทอดและพัฒนามาตั้งแต่อดีต ซึ่งสอดคล้องกับ คณกร สว่างเจริญ และคณะ (2566) ศึกษารูปแบบนวัตกรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างศักยภาพชุมชน ในจังหวัดนครนายก พบว่า 1) ภูมิปัญญาอาหารท้องถิ่นเป็นผลิตภัณฑ์ด้านการถนอมอาหารที่บรรพบุรุษได้สั่งสมและสืบทอดกันมาจนกลายเป็นภูมิปัญญาอาหารประจำท้องถิ่นที่มีประวัติศาสตร์ยาวนานกว่า 200 ปี 2) ชุมชนชาวไทยพวนและชุมชนชาวลาวเป็นชุมชนแห่งภูมิปัญญาที่เดินทางมาจากดินแดนที่สูงได้เดินทางมาพร้อมพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมแห่งภูมิปัญญาและได้นำขนบธรรมเนียมประเพณี 3) รูปแบบนวัตกรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น ประกอบด้วย ชุมชน (Community) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Knowledge Sharing) ชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Learning Community) นวัตกรรม (Innovation) การอนุรักษ์ (Conservation) ศักยภาพชุมชน (Enhancing Communities Potential) และการพึ่งตนเอง (Self-Reliance) และ 4) ผลการประเมินและทดลองใช้รูปแบบนวัตกรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่า มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้พัฒนารูปแบบนวัตกรรมภูมิปัญญาด้านอาหารท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างศักยภาพชุมชนในจังหวัดนครนายก

รูปแบบในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน บนพื้นฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของบ้านโปนครก ตำบลโปนครก อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ พบว่า รูปแบบในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนบนพื้นฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของบ้านโปนครก การพัฒนาเริ่มต้นด้วยการสร้างความเข้าใจและการ

เรียนรู้ในชุมชนเองเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งจะช่วยทำให้ชุมชนเข้าใจถึงความสำคัญของการใช้ทรัพยากรอย่างมีเหตุผลและยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับ ธัชพล ยรรยง และคณะ (2561) ศึกษา กระบวนการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนกรณีศึกษา : วิสาหกิจชุมชนจังหวัดน่าน พบว่า 1) กระบวนการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน พบว่า มีการดำเนินกิจกรรมด้วยการนำภูมิปัญญาชาวบ้านของแต่ละท้องถิ่น ซึ่งชาวบ้านเป็นเจ้าของธุรกิจร่วมกัน มีบริหารงานอย่างเป็นระบบ มีการแบ่งโครงสร้างการทำงาน การผลิต/ทรัพยากรการผลิต เน้นคนในชุมชนร่วมกันระดมความคิด เพื่อการผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพและได้ การเงิน/บัญชี มีการบริหารจัดการการเงินและบัญชีที่เป็นระบบและตรวจสอบได้ มีการเปิดเผยข้อมูลการเงิน บัญชีอย่างสม่ำเสมอการตลาด เน้นจัดจำหน่ายสินค้าของวิสาหกิจชุมชน มีจำหน่ายทั้งปลีกและส่ง ภายใน/ต่างจังหวัดตลาด Online และตลาดต่างประเทศ และมีการกำหนดกฎระเบียบหรือข้อตกลงให้มีความสำคัญกับการจัดสรรผลประโยชน์ที่เท่าเทียมกัน มีการจัดสวัสดิการแก่สมาชิกและชุมชนอย่างเหมาะสม 2) การวิเคราะห์กระบวนการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน พบว่า(Plan) การวางแผนชาวบ้านเกิดการริเริ่มรวมกลุ่มกัน ก่อตั้งวิสาหกิจชุมชน และพัฒนากระบวนการอย่างมีขั้นตอน ด้วยการวางแผนอย่างมีส่วนร่วม (Do) การลงมือปฏิบัติ วิสาหกิจชุมชนมีโครงสร้างการบริหารองค์กรที่ชัดเจน และการบริหารจัดการคนให้เหมาะสมกับบทบาท (Check การตรวจสอบ เพื่อความโปร่งใสในการดำเนินงาน มีกฎระเบียบ หรือข้อตกลงข้อบังคับ ในการจัดสวัสดิการแก่สมาชิกและชุมชนเน้นการจัดสรรผลประโยชน์ของสมาชิกให้ (Action) ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขส่วนที่มีปัญหา จำเป็นต้องยกระดับปรับปรุงคุณภาพผลิตภัณฑ์ และพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานภูมิปัญญาสากล มีการพัฒนาเครือข่ายร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อยกระดับการจัดเก็บภูมิปัญญาเกี่ยวกับสมุนไพรและทรัพยากรท้องถิ่นให้เกิดความยั่งยืนอย่างมีระบบต่อไป 3) แนวทางในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนพบว่า คณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มต้องเป็นผู้มีบทบาทสำคัญ เป็นแกนนำผลักดันให้กลุ่มมีความเข้มแข็ง โดยการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการที่เป็นระบบ ผลิตภัณฑ์ชุมชนต้องมี อัตลักษณ์นำเสนอ Story เรื่องราวความเป็นมาของผลิตภัณฑ์ ที่แสดงถึงความเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มของสินค้าสู่ Smart Product และพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตให้มีความทันสมัยเพื่อเพิ่มกระบวนการผลิตสินค้าให้มีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น และการพัฒนาช่องทางการตลาด พัฒนาช่องทางการจัดจำหน่ายเพื่อเพิ่มฐานกลุ่มลูกค้าให้มีความหลากหลาย เช่น เว็บไซต์ Line Facebook Application และสื่อประชาสัมพันธ์อื่นๆ เป็นต้น สมาชิกทุกคนต้องได้รับผลประโยชน์ร่วมกันอย่างเป็นธรรม สมาชิกสามารถดำรงชีพอยู่ได้ ภายใต้การส่งเสริมอาชีพของวิสาหกิจชุมชน เมื่อมีงาน มีรายได้ชุมชนก็ได้รับประโยชน์จากวิสาหกิจชุมชนในการพัฒนาชุมชนของตนเอง ด้วยรายได้ที่ได้จากการประกอบอาชีพที่ยั่งยืนไปสู่สังคม นำมาซึ่งการพัฒนาอย่างยั่งยืนตลอดไป

การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น บ้านโพนครก ตำบลโพนครก อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ พบว่า ภูมิปัญญาเป็นความรู้ที่ประกอบไปด้วยคุณธรรมซึ่งสอดคล้องกับวิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวบ้านในวิถีดั้งเดิมนั้น ชีวิตของชาวบ้านไม่ได้แบ่งแยกเป็นส่วนๆ หากแต่ทุกอย่างมีความสัมพันธ์กัน การทำมาหากิน การอยู่ร่วมกันในชุมชน การปฏิบัติศาสนา พิธีกรรมและประเพณี ความรู้เป็นคุณธรรม เมื่อผู้คนใช้ความรู้นั้นเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างคนกับคน ซึ่งสอดคล้องกับ พระปลัดวัชร วชิรญาณ และคณะ (2564) ศึกษา รูปแบบการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในประเพณีเชิงพุทธของประชาชนในจังหวัดสุรินทร์ พบว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นความรู้ที่ได้สืบทอดกันมา องค์ความรู้และความสามารถของคนในท้องถิ่นที่เกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ กิจกรรม ถือเป็นสิ่งสำคัญและเป็นมรดกทางวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิตและนำมาใช้ในจัดกิจกรรมของชุมชน จังหวัดสุรินทร์มีภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ (1) ประเพณีแห่เทียนพรรษา เป็นกิจกรรมการแสดงความกตัญญูต่อบุพพการี (2) ประเพณีบุญข้าวจี เป็นกิจกรรมทำบุญเดือน 3 และ (3) ประเพณีบวชนาคช้าง เป็นกิจกรรมประเพณีเพื่อสร้างศรัทธาและสืบต่ออายุพระพุทธศาสนา รูปแบบการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านประเพณีเชิงพุทธในจังหวัดสุรินทร์มี 4 แบบ

คือ (1) รูปแบบการถ่ายทอดภูมิปัญญาประเพณีเชิงพุทธตามทัศนคติของปราชญ์ชาวบ้านต้องปฏิบัติตามหลักการพัฒนาภูมิปัญญาของปราชญ์ชาวบ้าน เป็นต้น (2) รูปแบบการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในการให้ความรู้ประเพณีเชิงพุทธ มีการฝึกอบรมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ การสร้างแหล่งเรียนรู้ในชุมชน (3) รูปแบบการถ่ายทอดภูมิปัญญาประเพณีเชิงพุทธตามหลักศาสตร์สมัยใหม่ต้องยึดหลักการปฏิบัติ มีการจัดทำคู่มือภูมิปัญญาประเพณีเชิงพุทธ แหล่งเรียนรู้ จัดทำคู่มือสารสนเทศ ใช้เทคโนโลยีเพื่อทำงานติดต่อสื่อสาร (4) รูปแบบการถ่ายทอดภูมิปัญญาประเพณีเชิงพุทธต้องเป็นกิจกรรมส่งเสริมการดำเนินชีวิตของคนท้องถิ่นในจังหวัดสุรินทร์เพื่อสร้างศรัทธาและสร้างกลุ่มอาสาในชุมชน

สรุปผลการวิจัย

ภูมิปัญญาท้องถิ่นของบ้านโนนครก ตำบลโนนครก อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ พบว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาชาวบ้าน จะเป็นทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้านคิดขึ้นได้เอง และนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหา เป็นเทคนิควิธี เป็นองค์ความรู้ของชาวบ้านทั้งทางกว้างและทางลึกที่ชาวบ้านคิดทำ โดยอาศัยศักยภาพที่มีอยู่แก้ปัญหาการดำเนินชีวิตในท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสมกับยุคสมัยเช่นหนึ่งในภูมิปัญญาท้องถิ่นที่โดดเด่นของบ้านโนนครกคือการทอผ้าซึ่งเป็นศิลปะการทอผ้าที่มีลวดลายและสีสันที่สวยงาม ทั้งนี้เนื่องจากเป็นลายที่ถูกสืบทอดและพัฒนามาตั้งแต่อดีต

รูปแบบในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน บนพื้นฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของบ้านโนนครก ตำบลโนนครก อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ พบว่า รูปแบบในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนบนพื้นฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของบ้านโนนครก การพัฒนาเริ่มต้นด้วยการสร้างความเข้าใจและการเรียนรู้ในชุมชนเองเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งจะช่วยให้ชุมชนเข้าใจถึงความสำคัญของการใช้ทรัพยากรอย่างมีเหตุผลและยั่งยืน

การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น บ้านโนนครก ตำบลโนนครก อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ พบว่า ภูมิปัญญาเป็นความรู้ที่ประกอบไปด้วยคุณธรรมซึ่งสอดคล้องกับวิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวบ้านในวิถีดั้งเดิมนั้น ชีวิตของชาวบ้านไม่ได้แบ่งแยกเป็นส่วนๆ หากแต่ทุกอย่างมีความสัมพันธ์กัน การทำมาหากิน การอยู่ร่วมกันในชุมชน การปฏิบัติศาสนา พิธีกรรมและประเพณี ความรู้เป็นคุณธรรม เมื่อผู้คนใช้ความรู้นั้นเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างคนกับคน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ควรสนับสนุนการพัฒนาทักษะและความรู้ในระดับท้องถิ่นเป็นสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากมันช่วยให้ประชากรในชุมชนมีความสามารถในการจัดการทรัพยากรและสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น การสนับสนุนการฝึกอบรมและการพัฒนาทักษะในการผลิตสินค้าหรือบริการท้องถิ่นจะช่วยเสริมสร้างฐานรากของเศรษฐกิจชุมชนให้มีความแข็งแกร่งมากขึ้น

1.2 ควรมีการสร้างฐานรากเศรษฐกิจที่มั่นคงและยั่งยืนในชุมชนจะเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความยั่งยืนในระยะยาว โดยการสนับสนุนกลไกการเงินและเครื่องมือการเงินท้องถิ่น เช่น สหกรณ์เพื่อการออมและการกู้ยืม หรือการสร้างธุรกิจสังคมที่มีเป้าหมายในการสร้างผลประโยชน์สังคมและเศรษฐกิจ

1.3 ควรส่งเสริมนโยบายการส่งเสริมและสนับสนุนธุรกิจท้องถิ่น เช่น การสนับสนุนการตลาดสินค้าท้องถิ่น การสร้างพื้นที่การค้าท้องถิ่น เป็นต้น ช่วยเสริมสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจให้กับชุมชนในการพัฒนาตนเองและเติบโตอย่างยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

2.1 ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมการผลิตและการบริการท้องถิ่นให้การสนับสนุนการผลิตสินค้าหรือบริการที่มีความเป็นเอกลักษณ์และเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน เช่น การส่งเสริมการผลิตสินค้าอาหารท้องถิ่นหรือผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนและส่งเสริมการตลาดสินค้าในระดับท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

2.2 สนับสนุนการสร้างพื้นที่การค้าท้องถิ่นหรือตลาดสินค้าท้องถิ่นเป็นที่ยึดถือสำคัญในการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจให้แก่ชุมชน โดยจะสามารถสร้างชุมชนที่มีชีวิตชีวาเป็นที่น่าอยู่และมีความเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและการค้าขายได้อย่างยั่งยืน

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรศึกษาและการสำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่นการวิจัยควรเน้นการศึกษาและสำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละชุมชน เช่น การศึกษาวัฒนธรรมพื้นเมือง รูปแบบการเกษตรที่เป็นเอกลักษณ์ หรือวิถีชีวิตของชุมชน ซึ่งจะช่วยให้เราเข้าใจความต้องการและความสามารถของชุมชนในการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเหมาะสม

3.2 ควรการวิเคราะห์และการประเมินผลกระทบและการประเมินผลกระทบของนโยบาย หรือโครงการที่นำเสนอต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน โดยการสำรวจข้อมูลเชิงคุณภาพและประเมินผลกระทบทั้งในด้านเศรษฐกิจสังคม และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้สามารถปรับปรุงและปรับเปลี่ยนนโยบายหรือโครงการให้เหมาะสมต่อความต้องการของชุมชน

3.3 ควรการสร้างแผนการจัดการทรัพยากรท้องถิ่นที่มีการร่วมมือกันระหว่างชุมชนและหน่วยงานท้องถิ่น โดยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการสร้างแผนภาพที่ชัดเจนและการจัดทำนโยบายที่มีความยั่งยืน เพื่อให้การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเป็นไปอย่างยั่งยืนและมีผลต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจของชุมชนในระยะยาว

เอกสารอ้างอิง

- คณกร สว่างเจริญ, ลักษณะ เกษราพันธ์ และพงษ์พันธ์ นารีน้อย. (2566). รูปแบบนวัตกรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างศักยภาพชุมชนในจังหวัด นครนายก. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 8(10), 663-680.
- ธัชพล ยรรยง, พระมหากิตติ กิตติเมธี และพระมหานันต์ องค์กรศิริ. (2561). กระบวนการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนกรณีศึกษา : วิสาหกิจชุมชนจังหวัดน่าน (รายงานการวิจัย). น่าน: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครน่าน เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี.
- ธัญชนก ปะวะละ, นริศรา คำสิงห์, อมร โททำ และชัยวัช ศิริบรรพพิทักษ์. (2560). การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนกับสิ่งแวดล้อมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของตำบลกำแพง อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม (รายงานการวิจัย). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- นฤมล อนุสนธิ์พัฒน์ และสุธี โกสสิทธิ์. (2563). รูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นไทย 4.0. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 5(2), 289-304.
- พระปลัดวัชร วชิรญาณ, สิริภพ สอนดง และพระมหาสุพร รุกขิตตธมโม. (2564). รูปแบบการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในประเพณีเชิงพุทธของประชาชนในจังหวัดสุรินทร์. *วารสาร มจร บาลีศึกษาพุทธโฆสปริทรรศน์*, 7(1), 27-40.
- ภัทรพล ชุ่มมี. (2565). การวิเคราะห์องค์ประกอบนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ของธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กสาขาอาหาร. *วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์*, 7(3), 217-230.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.

สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2534). ภูมิปัญญาไทย. กรุงเทพฯ: สถาบันไทยศึกษา.

อรชร ไกรจักร์ และขันทอง วัฒนะประดิษฐ์. (2563). ชุมชนบางวัว: สร้างต้นกล้าจิตสาธารณะ เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, 8(1), 45-55.

Study the Tri Dimension local history of Ban Ten Mee community, Ten Mee Subdistrict, Mueang District, Surin Province

Phra Panupong Piyatharo¹ Phra Udomsak Sasnawatito¹ and Phra Maha Sombat Thanwaro^{1*}

¹Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Surin Campus, Thailand

*Corresponding author. E-mail: kidkidoop@gmail.com

ABSTRACT

This research aims to study 1) the spatial context dimension of the Ban Ten Me community, 2) the dimension of the way of life and history of the Ban Ten Me community, 3) the dimension of important economic resources in the Ban Ten Me community, Tenure Subdistrict, Mean District, Turin Province This study is qualitative research. By interviewing key informants, including 25 community representatives, obtained through purposive sampling. They were analyzed descriptively. The results of the study found that 1) the area context of Ban Ten Me community It's the name of a hunter. Who had emigrated from a country called Prenatal or Phrase, so the government called it Ban Tenure. Currently, there are a total of 132 households, a total population of 473 people, an area of approximately 3,250 rais. 2) The way of life and history of the community are diverse and linked to history. Geography, society and culture. Most communities speak Khmer and Thai, believe in Buddhism, there is Ban Ten Me Temple as the center of belief. And behaving in a good way according to religious teachings. 3) Important economic resources in the Ban Ten Me community. The main occupation is farming. Additional occupations include growing mulberries, raising agriculture, and weaving and processing silk. Some are hired outside the village. The people in the village embrace the Sufficiency Economy Philosophy. In addition, households use appropriate technology. In this village, clean drinking water is produced for drinking in the community and for sale to nearby villages and sub-districts.

Keywords: Local History, Tridimensional Model of The Community, Surin Province

การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นแบบไตรมิติของชุมชนบ้านเทนมีย์ ตำบลเทนมีย์ อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

พระภานุพงศ์ ปิยะโร¹ พระอุดมศักดิ์ สาสนวาทีโต¹ และ พระมหาสมบัติ ฐานวโร^{1*}

¹มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์ ประเทศไทย

*Corresponding author. E-mail: kidkidoop@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) มิติด้านบริบทพื้นที่ของชุมชนบ้านเทนมีย์ ตำบลเทนมีย์ อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 2) มิติด้านวิถีชีวิตความเป็นมาของชุมชนบ้านเทนมีย์ ตำบลเทนมีย์ อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 3) มิติด้านแหล่งเศรษฐกิจที่สำคัญในชุมชนบ้านเทนมีย์ ตำบลเทนมีย์ อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ตัวแทนชุมชน 25 คน ได้มาโดยวิธีเลือกแบบเจาะจง นำมาวิเคราะห์เชิงพรรณนา ผลการศึกษาพบว่า 1) ด้านบริบทพื้นที่ของชุมชนบ้านเทนมีย์ เป็นชื่อของนายพราน ซึ่งได้อพยพมาจากบ้านเมืองที่ชื่อเปรียนมัย หรือพรานมัย ทางราชการจึงเรียกว่าบ้านเทนมีย์ ปัจจุบันมีครัวเรือนทั้งหมด 132 ครัวเรือน จำนวนประชากรทั้งหมด 473 คน มีเนื้อที่ประมาณ 3,250 ไร่ 2) วิถีชีวิตและความเป็นมาของชุมชนมีความหลากหลายและมีความเชื่อมโยงกับประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรม สังคม และวัฒนธรรม ชุมชนส่วนใหญ่พูดภาษาเขมรและภาษาไทย นับถือศาสนาพุทธ มีวัดบ้านเทนมีย์เป็นศูนย์รวมความเชื่อ และการปฏิบัติตนในทางที่ดีตามหลักธรรมคำสอนทางศาสนา 3) ด้านแหล่งเศรษฐกิจที่สำคัญในชุมชนบ้านเทนมีย์ อาชีพหลักในการทำนา อาชีพเสริมมีปลูกหม่อน เลี้ยงไหม และทอผ้าไหม แปรรูปผ้าไหม ส่วนหนึ่งจะออกไปรับจ้างนอกหมู่บ้าน ประชาชนในหมู่บ้านน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ นอกจากนี้ครัวเรือนใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม ในหมู่บ้านนี้มีการผลิตน้ำดื่มสะอาดเพื่อไว้ดื่มในชุมชนและสำหรับจำหน่ายให้หมู่บ้านและตำบลใกล้เคียง

คำสำคัญ: ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น, แบบไตรมิติของชุมชน, จังหวัดสุรินทร์

© 2023 JOMSD: Journal of Organizational Management and Social Development

บทนำ

ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นมีความสำคัญมากในการเข้าใจเรื่องราวและวัฒนธรรมของพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง โดยมันช่วยให้เรารู้จักกับเหตุการณ์ที่ผ่านมาและวัฒนธรรมที่ก่อตัวและรวมถึงความเปลี่ยนแปลงของสังคมในอดีตและปัจจุบันของพื้นที่นั้นๆ ซึ่งความเข้าใจในประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจะช่วยให้เรารู้จักกับตัวตนและเชื่อมโยงต่อวัฒนธรรมและสิ่งที่เป็นมาของพื้นที่นั้น นอกจากนี้ยังมีคุณค่าในเรื่องการศึกษาและการสอนเพื่อให้คนรุ่นหลังสืบทอดเรื่องราวและประสบการณ์ที่มีต่อความเป็นอยู่ของพื้นที่นั้นๆ อีกทั้งยังสร้างความเชื่อมโยงระหว่างชุมชนและส่งเสริมความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีในหมู่บ้านหรือพื้นที่ท้องถิ่นอื่นๆ โดยทั้งนี้ส่งผลทำให้เข้าใจเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่นมีความสำคัญอย่างมากในการสร้างเสถียรภาพของสังคมและการพัฒนาที่ยั่งยืนในอนาคต

ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเป็นเรื่องศึกษาเกี่ยวกับหมู่บ้านเพียงแห่งเดียวเมืองขนาดเล็กหรือขนาดกลางหรือไม่ก็เป็นอาณาเขตทางภูมิศาสตร์ที่ไม่ใหญ่เกินกว่าจังหวัดหรือมณฑลหน่วยของการศึกษาท้องถิ่นอาจจะเป็นหมู่บ้านหนึ่งหรือหลายๆ หมู่บ้านที่มีความสัมพันธ์เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน หรือเมืองขนาดเล็กหรือไม่ก็อาจเป็นแคว้น ภาคหรือมณฑล ที่สมาชิกของชุมชนท้องถิ่นนั้นต่างก็มีความสำนึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทางวัฒนธรรมสังคมและการเมือง (อรรถวรรณ กองพิลา, 2566) การเข้าใจประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเป็นการสำคัญอย่างมากในการเข้าใจ

เรื่องราวและตำนานของพื้นที่และชุมชนต่างๆ การเข้าใจถึงรากฐานทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นช่วยให้เรารู้จักกับตัวตนของเราและเชื่อมโยงเรากับเรื่องราวของคนในอดีต นอกจากนี้การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นยังช่วยเราในการสร้างความเข้าใจและความเชื่อมโยงระหว่างชุมชนและวัฒนธรรมในปัจจุบันพื้นที่แต่ละแห่งบนโลกมีเรื่องราวที่น่าสนใจและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตนที่น่าเสนอผ่านประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ในแต่ละชุมชนมีเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีตที่ได้สร้างเป็นเรื่องราวสำคัญของสถานที่นั้นๆ ซึ่งมีผลกระทบต่อวัฒนธรรมและการพัฒนาของชุมชนในปัจจุบัน การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นช่วยให้เรารู้จักกับที่มาและการเปลี่ยนแปลงของชุมชนนั้นๆ และช่วยให้เราเข้าใจถึงสิ่งที่ทำให้เราเป็นอย่างนี้ในปัจจุบัน (พระครูสารกิจประยุกต์ และพระปลัดพนมภรณ์ ฐานิสโร, 2564)

การรับรู้จากสื่อประกอบการเล่าเรื่อง ที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นสัญลักษณ์ถ่ายทอดเรื่องราวดังนั้นการบันทึกประวัติศาสตร์ท้องถิ่นมีความสำคัญในการสอนและการเรียนรู้ เนื่องจากมันช่วยให้นักเรียนเข้าใจถึงตำนานและเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในพื้นที่ของพวกเขา การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีความหมายและสร้างความรู้ลึกซึ้งของความเชื่อมโยงระหว่างอดีตและปัจจุบัน นอกจากนี้การเรียนรู้เรื่องราวประวัติศาสตร์ท้องถิ่นยังส่งเสริมคุณค่าของการรับรู้และความเป็นสังคม ทำให้นักเรียนเข้าใจถึงความสำคัญของการรักษาประวัติศาสตร์และสืบทอดเรื่องราวการเชื่อมโยงระหว่างประวัติศาสตร์ท้องถิ่นกับอนาคตการเข้าใจและการรักษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยสร้างเสถียรภาพและความเข้มแข็งในชุมชนในอนาคต การเชื่อมโยงระหว่างอดีตและปัจจุบันให้เห็นถึงความเชื่อมโยงที่ไม่แสดงออกเป็นชัดเจนในทุกๆ สิ่ง เราเห็นว่าเหตุการณ์และตำนาน (สุวิภา จำปาวลัย และนเรนทร์ ปัญญาภู, 2560)

ในการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นต้องมีการครอบคลุมบริบทพื้นฐานของชุมชนที่เป็นปัจจัยสำคัญในการรับรู้เรื่องราวของชุมชนสภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมมีผลกระทบอย่างมากต่อการรับรู้เรื่องราวของชุมชน ประสบการณ์และปรัชญาชีวิตของชุมชนส่งผลต่อเรื่องราวที่เกิดขึ้น (ภริดา ชัยรัตน์, 2565) ซึ่งอาจมีการถ่ายทอดเรื่องราวผ่านทางประเพณี พิธีกรรม หรือศิลปะต่างๆ ที่เป็นลักษณะเฉพาะของชุมชนนั้นๆ สภาพภูมิปัญญาของชุมชน เช่น การใช้ภาษา ศาสนา และทัศนคติ มีผลกับการสร้างเรื่องราว บางครั้งเรื่องราวอาจถูกสร้างขึ้นเพื่อสนับสนุนและปกป้องภูมิปัญญาของชุมชนสภาพเศรษฐกิจในชุมชนมีผลกระทบต่อเรื่องราวที่เกิดขึ้น (วาสนา อาจสาธิกรณ์, 2561) สภาพเศรษฐกิจที่ดีสร้างเรื่องราวเชิงบวก เช่น ความเจริญรุ่งเรือง ในขณะที่สภาพเศรษฐกิจที่ไม่แข็งแกร่งอาจสร้างเรื่องราวเชิงลบ เช่น ความยากจนหรือปัญหาสังคมสภาพแวดล้อมธรรมชาติ เช่น อุทกภัย สภาพอากาศ และทรัพยากรธรรมชาติมีผลต่อการสร้างเรื่องราว บางครั้งเรื่องราวอาจถูกสร้างขึ้นเพื่อเป็นการแสดงถึงความเชื่อหรือการปรับตัวให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป การรับรู้เรื่องราวของชุมชนจึงไม่ได้มีแค่ปัจจัยเดียวเท่านั้น แต่เป็นผลมาจากการศึกษาประสบการณ์และสภาพแวดล้อมที่หลากหลายในชุมชนนั้นๆ ซึ่งเป็นผลสรุปที่สร้างเรื่องราวที่มีความหลากหลายและครอบคลุมชีวิตของชุมชนในทุกๆ ด้าน และประเด็นสำคัญของการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจำเป็นต้องมีการศึกษาประเด็นหลักๆ 3 ด้าน ที่ไม่ควรขาดหาย เพราะถ้าไม่ศึกษาเกี่ยวกับประเด็นทั้ง 3 ด้าน ข้อมูลก็อาจไม่สมบูรณ์ดังนั้นก็จำเป็นต้องมีการศึกษาได้แก่ มิติด้านบริบทพื้นที่ของชุมชน มิติด้านวิถีชีวิตความเป็นมาของชุมชนประวัติศาสตร์ของชุมชน และมิติด้านแหล่งเศรษฐกิจที่สำคัญในชุมชน

จากข้างต้นที่กล่าวมาผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นแบบไตรมิติของชุมชนบ้านเทนมีย์ ตำบลเทนมีย์ อำเภอมือง จังหวัดสุรินทร์ เพราะเห็นว่าการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นช่วยให้เข้าใจถึงสถานที่และชุมชนของตนเองอย่างลึกซึ้ง และสามารถรับรู้ถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม ประเพณี และสิ่งที่ทำให้พื้นที่นั้นๆ มีเอกลักษณ์เฉพาะ เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภาษา และวัฒนธรรมการเรียนรู้ในระดับท้องถิ่นจึงเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างความเข้าใจและการรับรู้เกี่ยวกับโลกในมุมมองที่หลากหลาย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษามิติด้านบริบทพื้นที่ของชุมชนบ้านเทนมีย์ ตำบลเทนมีย์ อำเภอมะนัง จังหวัดสุรินทร์
2. เพื่อศึกษามิติด้านวิถีชีวิตความเป็นมาของชุมชนบ้านเทนมีย์ ตำบลเทนมีย์ อำเภอมะนัง จังหวัดสุรินทร์
3. เพื่อศึกษามิติด้านแหล่งเศรษฐกิจที่สำคัญในชุมชนบ้านเทนมีย์ ตำบลเทนมีย์ อำเภอมะนัง จังหวัดสุรินทร์

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวินิจฉัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การระบุปัญหาหรือคำถามที่ต้องการตอบหรือแก้ไข ซึ่งจะช่วยกำหนดขอบเขตและเป้าหมายของงานวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 วางแผนการวิจัยค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหาหรือหัวข้อวิจัย โดยใช้ทั้งข้อมูลที่เผยแพร่และข้อมูลที่ไม่เผยแพร่ เพื่อเข้าใจสถานการณ์และการวิจัยที่เคยทำมาก่อน

ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินงานโดยการทำการวิจัยคือการดำเนินการตามแผนงานวิจัยที่กำหนดเอาไว้เป็นการในการดำเนินการ หรือเป็นขั้นตอนปฏิบัติการตามแผนการวิจัยที่ได้วางไว้ ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูล

ขั้นตอนที่ 4 การดำเนินงานโดยการศึกษามิติด้านบริบทพื้นที่ของชุมชนบ้านเทนมีย์ ตำบลเทนมีย์ อำเภอมะนัง จังหวัดสุรินทร์

ขั้นตอนที่ 5 เป็นการศึกษาวิถีชีวิตความเป็นมาของชุมชนบ้านเทนมีย์ ตำบลเทนมีย์ อำเภอมะนัง จังหวัดสุรินทร์

ขั้นตอนที่ 6 ศึกษาแหล่งเศรษฐกิจที่สำคัญในชุมชนบ้านเทนมีย์ ตำบลเทนมีย์ อำเภอมะนัง จังหวัดสุรินทร์

ขั้นตอนที่ 7 วิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหาหรือเป้าหมายของการวิจัย และตีความผลเพื่อวิเคราะห์ผลลัพธ์

ขั้นตอนที่ 8 สรุปผลการวิจัยและสร้างความเข้าใจให้กับชุมชนวิชาการและประชาชนทั่วไป เพื่อส่งเสริมให้ความรู้และนำไปสู่การพัฒนาในสาขาที่เกี่ยวข้อง

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ กลุ่มผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน ในชุมชนบ้านเทนมีย์ ตำบลเทนมีย์ อำเภอมะนัง จังหวัดสุรินทร์ 25 คน ได้มาโดยวิธีเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้การวิจัยได้แก่แบบสัมภาษณ์ที่ใช้สัมภาษณ์ประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ กลุ่มผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน ในชุมชนบ้านเทนมีย์ ตำบลเทนมีย์ อำเภอมะนัง จังหวัดสุรินทร์ 25 คน ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลที่ได้มาแบบเจาะจง โดยผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับหัวข้อที่ได้กำหนดไว้ และนำแบบสัมภาษณ์ไปให้ ผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ จำนวน 3 ท่าน ประเมินความเหมาะสมของแบบสัมภาษณ์โดยพิจารณาจาก ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence: IOC) กับประเด็นที่ต้องการประเมิน และความเหมาะสมของข้อความคำถามและภาษาที่ใช้ จากนั้นจะนำผลประเมินมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง

2.1. แบบสัมภาษณ์ (Interview)

มุ่งเน้นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่กลุ่มผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน ในชุมชนบ้านเทนมีย์ ตำบลเทนมีย์ อำเภอมะนัง จังหวัดสุรินทร์ 25 คน คนซึ่งเป็น แหล่งข้อมูลที่ได้มาแบบเจาะจงโดยมีเนื้อหาสำคัญได้แก่

- 1) ชุมชนของท่านมีประชากรประมาณเท่าไรในปัจจุบันและแบ่งเป็นชายกี่ท่านหญิงกี่ท่าน

- 2) แหล่งข้อมูลทางสถิติหรือประวัติศาสตร์ใดที่ชุมชนของท่านใช้ในการเข้าใจบริบทพื้นที่ของตนเองมีอะไรบ้าง
- 3) บริบทพื้นที่ที่มีผลต่อพัฒนาและการเติบโตของชุมชนได้อย่างไร
- 4) การเก็บข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ของชุมชนมีความสำคัญอย่างไรต่อการบริหารจัดการและการพัฒนา
- 5) ชุมชนของท่านมีแนวโน้มในการเปลี่ยนแปลงบริบทพื้นที่ของมันในอนาคตหรือไม่และการเก็บข้อมูลบริบทนี้มีผลอย่างไรต่อการวางแผนและการดำเนินงานของชุมชน
- 6) วิถีชีวิตและประเพณีที่สำคัญของชุมชนของท่านคืออะไร และมีบทบาทอย่างไรในการรักษาเอกลักษณ์และความเป็นพิเศษของชุมชน
- 7) มีข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และพัฒนาการของชุมชนของคุณอย่างไร และเหตุใดการเก็บข้อมูลเหล่านี้มีความสำคัญต่อการเข้าใจวิถีชีวิตของชุมชนในปัจจุบัน
- 8) วิถีชีวิตและความเป็นมาของชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไรตลอดกาล และมีข้อมูลใดช่วยให้เราเข้าใจถึงกระแสและแนวโน้มเหล่านี้ได้
- 9) วิถีชีวิตและประเพณีของชุมชนมีบทบาทในการสนับสนุนการตัดสินใจเชิงนโยบายหรือการวางแผนการพัฒนาชุมชนในอนาคตอย่างไร
- 10) วิถีชีวิตและความเป็นมาของชุมชนสามารถพัฒนาได้อย่างไรเพื่อให้เกิดประโยชน์และการใช้ประโยชน์ในการกำหนดนโยบายและการดำเนินงานของชุมชน
- 11) แหล่งเศรษฐกิจหลักในชุมชนของท่านคืออะไร และมีบทบาทอย่างไรในการสร้างรายได้และงานทำในพื้นที่
- 12) มีวิธีการเก็บข้อมูลใดที่ชุมชนของท่านใช้เพื่อติดตามและวิเคราะห์แหล่งเศรษฐกิจที่สำคัญ
- 13) แหล่งเศรษฐกิจในชุมชนมีบทบาทอย่างไรในการสนับสนุนการตัดสินใจเชิงนโยบายขององค์การบริหารส่วนตำบลหรือรัฐบาล
- 14) แหล่งเศรษฐกิจในชุมชนมีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงอย่างไรในระยะยาวและมีผลกระทบต่อชุมชนอย่างไร
- 15) แหล่งเศรษฐกิจในชุมชนสามารถพัฒนาขึ้นอย่างไรเพื่อให้เกิดประโยชน์และการใช้ประโยชน์ในการวางแผนและการดำเนินงานของชุมชนได้ดียิ่งขึ้น

2.2 การสร้างเครื่องมือ

ขั้นสร้างแบบสัมภาษณ์ แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้มีการแสดงทัศนะเกี่ยวกับสัมมาชีพเกษตรแบบครัวเรือนเพื่อลดค่าใช้จ่ายในสถานการณ์โควิด คณะผู้วิจัยได้ทำการสร้างแบบสัมภาษณ์ตามขั้นตอนดังนี้ คือ

- 1) ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวกับเนื้อหาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นแบบไตรมิติของชุมชนบ้านเทนมีย์ ตำบลเทนมีย์ อำเภอมือง จังหวัดสุรินทร์ และเนื้อหาเกี่ยวกับการสร้างแบบสัมภาษณ์ เพื่อเป็นแนวทางในการคิดคำถามสัมภาษณ์
- 2) ยกร่างแบบสัมภาษณ์
- 3) นำแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัยตรวจสอบ
- 4) นำแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตรวจสอบเนื้อหาของแบบสัมภาษณ์
- 5) ปรับปรุง แก้ไข
- 6) จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ จำนวน 30 ชุด เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

7) ชี้แจงโครงการวิจัยและความสำคัญของการสัมภาษณ์เก็บข้อมูล

ก. ผู้วิจัยอธิบายถึงโครงการวิจัยและความสำคัญของการสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์และองค์ความรู้ที่จะได้จากการวิจัย

ข. ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยแนะนำคณะผู้วิจัยเพื่อให้ผู้ให้สัมภาษณ์รู้จักหน้าที่การงานและหน่วยงานที่ทำการวิจัยพร้อมเปิดโอกาสให้ผู้ถูกสัมภาษณ์สอบถามเป็นเบื้องต้น และขออนุญาตสัมภาษณ์เป็นรายบุคคลจนครบทุกคน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ชุมชนสามารถทำได้โดยการปฏิบัติตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 การวางแผนและการสำรวจก่อนที่จะเริ่มต้นเก็บข้อมูล ควรวางแผนล่วงหน้าว่าต้องการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ชุมชนในด้านใดบ้างรวมถึงเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการสำรวจด้วย

ขั้นที่ 2 สร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการต่างๆ เช่น การสัมภาษณ์บุคคลที่มีความรู้หรือประสบการณ์ในเรื่องที่สนใจ การสืบค้นข้อมูลจากเอกสารประวัติศาสตร์ หรือการสำรวจสถานที่ประวัติศาสตร์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลควรใช้เครื่องมือที่เหมาะสม เช่น บันทึกลายเสียง กล้องถ่ายภาพ หรือเครื่องบันทึกวิดีโอ

ขั้นที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลหลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลมาเรียบร้อยแล้ว ควรทำการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ชุมชนในด้านต่างๆ ได้อย่างถูกต้องและเต็มประสิทธิภาพ

ขั้นที่ 5 การเขียนรายงานวิจัยสรุปข้อมูลที่เก็บรวบรวมไว้ในรายงาน และแบ่งปันข้อมูลกับผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ชุมชนท้องถิ่น นักศึกษา หรือนักวิจัยอื่นๆ เพื่อให้สามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการศึกษาหรือการวิจัยต่อไป

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านบริบท วิถีชีวิต และเศรษฐกิจของชุมชน ควรให้ความสำคัญกับการเก็บข้อมูลที่สอดคล้องกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการสำรวจอย่างเพียงพอ เพื่อให้ข้อมูลที่ได้มีความหลากหลายและครอบคลุม

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. มิติด้านบริบทพื้นที่ของชุมชนบ้านเทนมีย์ ตำบลเทนมีย์ อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า ด้านบริบทพื้นที่ของชุมชนบ้านเทนมีย์ ตำบลเทนมีย์ อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ เป็นชื่อของนายพราน ซึ่งได้อพยพมาจากบ้านเมืองที่ ชื่อเปรียนมัย หรือพรานมัย มีอาชีพล่าสัตว์ และทำซุ้มล่าสัตว์บริเวณบนเนินเขาสูงคือที่ตั้งของหมู่บ้านเทนมีย์ปัจจุบัน เพราะรอบบริเวณมีลำห้วย หนองน้ำอุดมสมบูรณ์และเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าสมัยนั้นต่อมานายพรานมัยก็ได้ชักชวนญาติพี่น้องและเพื่อนบ้านของตนมาตั้งถิ่นฐานและจับจองพื้นที่ดังกล่าวเป็นของตน นับแต่นั้นเป็นต้นมาและต่อมาได้ตั้งชื่อหมู่บ้านว่าบ้านเปรียนมัย หรือพรานมัยทางราชการจึงเรียกว่าบ้านเทนมีย์จนถึงปัจจุบันมี จำนวนครัวเรือนทั้งหมด132 ครัวเรือนจำนวนประชากรทั้งหมด 473 คน แยกเป็นชาย 220 คน หญิง 253 คน มีเนื้อที่ประมาณ 3,250 ไร่ แบ่งออกเป็นพื้นที่เพื่ออยู่อาศัย รวม 250 ไร่ พื้นที่ทำการเกษตร ทำนา ทำสวน ทำไร่ รวม 2,960 ไร่ พื้นที่สาธารณะ รวม 45 ไร่

2. มิติด้านวิถีชีวิตความเป็นมาของชุมชนบ้านเทนมีย์ ตำบลเทนมีย์ อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า ด้านวิถีชีวิตความเป็นมาของชุมชนบ้านเทนมีย์ ตำบลเทนมีย์ อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์วิถีชีวิตและความเป็นมาของชุมชนมีความหลากหลายและมีความเชื่อมโยงกับประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรมศาสตร์ สังคม และวัฒนธรรมชุมชนส่วนใหญ่พูดภาษาเขมรและภาษาไทย นับถือศาสนาพุทธ มีวัดบ้านเทนมีย์เป็นศูนย์รวมความเชื่อ และการปฏิบัติตนในทางที่ดีตามหลักธรรมคำสอนทางศาสนา โดยมี

กิจกรรมสวดมนต์ฟังเทศน์ทุกวันพระที่วัด การบวชชีพราหมณ์ ซึ่งสอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในชุมชนที่ให้ความเคารพเชื่อถือคนเฒ่าคนแก่ และมีการดำเนินชีวิตที่เหมาะสมกับบริบทสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป แต่ก็ยังคงรักษาวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมอันดีงามไว้

3. มิติด้านแหล่งเศรษฐกิจที่สำคัญในชุมชนบ้านเทนมีย์ ตำบลเทนมีย์ อำเภอมือง จังหวัดสุรินทร์

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า ด้านแหล่งเศรษฐกิจที่สำคัญในชุมชนบ้านเทนมีย์ ตำบลเทนมีย์ อำเภอมือง จังหวัดสุรินทร์ อาชีพหลักในการทำนา อาชีพเสริมปลูกหม่อน เลี้ยงไหม และทอผ้าไหม แปรรูปผ้าไหม ส่วนหนึ่งจะออกไปรับจ้างนอกหมู่บ้านประชาชนในหมู่บ้านน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ นอกจากนี้ครัวเรือนใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม ในหมู่บ้านนี้มีการผลิตน้ำดื่มสะอาดเพื่อไว้ดื่มในชุมชนและสำหรับจำหน่ายให้หมู่บ้านและตำบลใกล้เคียง ส่วนการทำน้ำหมัก น้ำยาเอนกประสงค์นั้น มีการผลิตใช้เอง ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยคอกซึ่งได้จากการเลี้ยงโค กระบือ เป็นประจำอยู่ตลอดเวลา

อภิปรายผล

มิติด้านบริบทพื้นที่ของชุมชนบ้านเทนมีย์ ตำบลเทนมีย์ อำเภอมือง จังหวัดสุรินทร์ พบว่า บริบทเกี่ยวกับประชาคมหมู่บ้านได้ร่วมกันกำหนดกิจกรรมขึ้นเพื่อส่งเสริมให้เป็นคนดี ปลูกฝังให้คนมีคุณธรรม จริยธรรม เช่นได้กำหนดให้มีสถานที่ปลอดอบายมุขเช่นวัดปลอดเหล้าและอบายมุข โรงเรียนปลอดเหล้าและอบายมุข งานศพปลอดเหล้าและอบายมุข นอกจากนี้ หมู่บ้านได้ร่วมกับวัด โรงเรียน เพื่อให้ผู้ปกครองและเยาวชนได้ร่วมกันดำเนินกิจกรรมทางศาสนา สืบสานวัฒนธรรมราชูกรในหมู่บ้านเทนมีย์ มีอาชีพหลักในการทำนา อาชีพเสริมมีปลูกหม่อน เลี้ยงไหม และทอผ้าไหม แปรรูปผ้าไหม ส่วนหนึ่งจะออกไปรับจ้างนอกหมู่บ้านโดยไปเข้าเย็นกลับ นอกจากนี้ ยังมีราชูกรกลุ่มหนึ่งประมาณ 20 ครัวเรือน รวมกันไปขาย ปลูกพืชผักผลไม้ข้าวสารและเลี้ยงปลาใช้ชีวิตบนพื้นฐานความพอเพียง ซึ่งสอดคล้องกับ สุรพล ชาเสน (2565) ศึกษาบริบทสภาพทางภูมิศาสตร์และวิถีชีวิตของชุมชนบ้านหัวเรือจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ชุมชนที่ตั้งถิ่นฐานในบริบทเชิงพื้นที่ท้องถื่นซึ่งกระจายอยู่มีวิถีชุมชนการดำรงอยู่และการปรับตัวของชุมชนภายใต้สภาพแวดล้อม สังคมและวัฒนธรรม และมีพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ต่อการเคลื่อนย้าย การกระจายและการตั้งถิ่นฐานของชุมชนบ้านหัวเรือในพื้นที่ที่มียุทธศาสตร์และอยู่ไม่ห่างไกลจากตัวเมือง

มิติด้านวิถีชีวิตความเป็นมาของชุมชนบ้านเทนมีย์ ตำบลเทนมีย์ อำเภอมือง จังหวัดสุรินทร์ พบว่า ชุมชนมีวิถีชีวิตที่เป็นการสืบทอดทางภูมิปัญญาเช่นการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม การทอผ้าไหม การแปรรูปผ้าไหม การย้อมสีธรรมชาติ การทำขนมพื้นบ้าน อาหารพื้นเมือง การจักสาน ซึ่งมีการบันทึกภูมิปัญญาราชูกรในหมู่บ้านทำนาโดยใช้ปุ๋ยคอก รองพื้นก่อนหว่านหรือปักดำและใช้ปุ๋ยเคมีเพื่อเสริมแร่ธาตุอาหารพืช เพื่อเป็นการลดต้นทุนการผลิต ราชูกรในหมู่บ้านได้ให้ความสำคัญหันมาเลี้ยงโค กระบือ ไว้เพื่อเอามูลใช้ในการทำนา บางส่วนเลี้ยงสัตว์ปีกเช่น ไก่ เป็ดไข่ ไว้สำหรับบริโภค และจำหน่ายสร้างรายได้ให้กับครอบครัว นอกจากได้อาหารสำหรับบริโภคแล้วยังได้มูลสัตว์เหล่านี้มาใช้ในการเกษตรนอกจากนี้ แต่ละครัวเรือนมีการนำผลไม้ที่มีรสเปรี้ยวมาหมักเพื่อทำน้ำยาเอนกประสงค์สำหรับใช้ในครัวเรือน เป็นการลดรายจ่ายในแต่ละเดือนได้ จะเห็นได้ว่าการดำเนินวิถีชีวิตของราชูกรในหมู่บ้านเทนมีย์ เป็นการใช้วัตถุดิบที่มีอยู่ในชุมชนอย่างมีคุณค่า เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับพัทธพล สุขบรรณ และคณะ (2566) ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการส่งเสริมอาชีพจากอัตลักษณ์ชุมชนบ้านใหม่ตำบลตระแสง อำเภอมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ พบว่า อัตลักษณ์ของชุมชนบ้านใหม่ มีอารยธรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตควบคู่กับลำนํ้าชี เป็นชุมชนโบราณ อายุกว่า 200-150 ปี มีกลุ่มชาติพันธุ์และภาษาเป็นไทยเขมร ใช้การรำเรือมตรด เป็นการละเล่นพื้นบ้าน ซึ่งเป็นประเพณีเก่าแก่และมีเพียงหนึ่งเดียวในประเทศไทยและยังมีโบราณสถานเจดีย์หลวงตาผู้สร้างวัด ตั้งแต่สมัยโบราณอันเป็นที่เลื่อมใสและศรัทธาของประชาชน ประดิษฐานอยู่ ณ วัดสกอร์ตะโมก อีกทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญ คือ การนำดินจากลำนํ้าชี มาทำเป็นเตาอั้งโล่ที่สืบทอดกัน

มาตั้งแต่สมัยโบราณ มีชนพื้นถิ่น คือ ชนชาวด่าน แสดงถึงความเป็นตัวตนของชุมชน ซึ่งถูกสร้างขึ้นบนพื้นฐานของความเหมือนกันทั้งด้านวัฒนธรรมประเพณีวิถีชีวิตความเป็นอยู่และเกิดการยอมรับร่วมกันของชาวชุมชนและมีการปฏิบัติสืบต่อกันมาจนเกิดเป็นวัฒนธรรมการดำรงชีวิตที่มีลักษณะเฉพาะของชุมชน และเป็นสิ่งที่ครอบคลุมวิถีการดำเนินชีวิตของชุมชน และ 2) แนวทางในการพัฒนาและการส่งเสริมอาชีพชุมชนบ้านใหม่ ตำบลตระแสง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ พบว่า มีทั้งหมด 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความรู้และประสบการณ์ในการตั้งกลุ่มอาชีพ 2) ด้านการจัดตั้งสถานที่จำหน่ายสินค้า และ 3) ด้านการอบรมอาชีพอื่นๆ ที่นอกเหนือจากอาชีพภายในกลุ่ม

มิติด้านแหล่งเศรษฐกิจที่สำคัญในชุมชนบ้านเทนมีย์ ตำบลเทนมีย์ อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ พบว่าระบบเศรษฐกิจเป็นไปตามลักษณะของชุมชนโดยมีลักษณะเป็นการเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมชุมชนเป็นหลัก นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาศักยภาพทางการท่องเที่ยวเพื่อสร้างรายได้เสริมให้แก่ชุมชนด้วย ซึ่งสอดคล้องกับพระครูปริยัติวิสุทธิคุณ และคณะ (2565) ศึกษาการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนปราสาทขอมในจังหวัดสุรินทร์ พบว่า การพัฒนาสินค้าและรูปแบบการบริการการท่องเที่ยวของชุมชนปราสาทขอมในจังหวัดสุรินทร์ พบว่า จังหวัดสุรินทร์ มีภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ได้รับการประกาศขึ้นบัญชี 9 รายการ ศาสนาฮินดูชาวกูย, เจริญ, กันตรึม ประเทืองสุรินทร์, ภาษาเขมรถิ่นไทย ภาษากูย-กวยท กะโน้บติง รำตรืต และ มะมั่วต และการพัฒนาสินค้าของชุมชนปราสาทขอมในจังหวัดสุรินทร์ คือ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีปราสาทขอมซึ่งเป็นทุนทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ในชุมชนเป็นฐานคติทางความคิด

สรุปผลการวิจัย

มิติด้านบริบทพื้นที่ของชุมชนบ้านเทนมีย์ ตำบลเทนมีย์ อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ พบว่า บริบทเกี่ยวกับประชาคมหมู่บ้านได้ร่วมกันกำหนดกิจกรรมขึ้นเพื่อส่งเสริมให้เป็นคนดี ปลูกฝังให้คนมีคุณธรรม จริยธรรม เช่นได้กำหนดให้มีสถานที่ปลอดอบายมุขเช่นวัดปลอดเหล้าและอบายมุข โรงเรียนปลอดเหล้าและอบายมุข งานศพปลอดเหล้าและอบายมุข นอกจากนี้ หมู่บ้านได้ร่วมกับวัด โรงเรียน เพื่อให้ผู้ปกครองและเยาวชนได้ร่วมกันดำเนินกิจกรรมทางศาสนา สืบสานวัฒนธรรมราชูรในหมู่บ้านเทนมีย์ มีอาชีพหลักในการทำนา อาชีพเสริมมีปลูกหม่อนเลี้ยงไหม และทอผ้าไหม แปรรูปผ้าไหม ส่วนหนึ่งจะออกไปรับจ้างนอกหมู่บ้านโดยไปเข้าเย็นกลับ นอกจากนี้ ยังมีราชูรกลุ่มหนึ่งประมาณ 20 ครัวเรือน รวมกันไปขาย ปลูกพืชผักผลไม้ข้าวสารและเลี้ยงปลาใช้ชีวิตบนพื้นฐานความพอเพียง

มิติด้านวิถีชีวิตความเป็นมาของชุมชนบ้านเทนมีย์ ตำบลเทนมีย์ อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ พบว่า ชุมชนมีวิถีชีวิตที่เป็นการสืบทอดทางภูมิปัญญาเช่นการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม การทอผ้าไหม การแปรรูปผ้าไหม การย้อมสีธรรมชาติ การทำขนมพื้นบ้าน อาหารพื้นเมือง การจักสาน ซึ่งมีการบันทึกภูมิปัญญาราชูรในหมู่บ้านทำนาโดยใช้ปุ๋ยคอก รองพื้นก่อนหว่านหรือปักดำและใช้ปุ๋ยเคมีเพื่อเสริมแร่ธาตุอาหารพืช เพื่อเป็นการลดต้นทุนการผลิต ราชูรในหมู่บ้านได้ให้ความสำคัญหันมาเลี้ยงโค กระบือ ไว้เพื่อเอามูลใช้ในการทำนา บางส่วนเลี้ยงสัตว์ปีกเช่น ไก่ เป็ดไข่ ไว้สำหรับบริโภค และจำหน่ายสร้างรายได้ให้กับครอบครัว นอกจากได้อาหารสำหรับบริโภคแล้วยังได้มูลสัตว์เหล่านี้มาใช้ในการเกษตรนอกจากนี้ แต่ละครัวเรือนมีการนำผลไม้ที่มีรสเปรี้ยวมาหมักเพื่อทำน้ำยาเอนกประสงค์สำหรับใช้ในครัวเรือน เป็นการลดรายจ่ายในแต่ละเดือนได้ จะเห็นได้ว่าการดำเนินวิถีชีวิตของราชูรในหมู่บ้านเทนมีย์ เป็นการใช้วัตถุดิบที่มีอยู่ในชุมชนอย่างมีคุณค่า เกิดประโยชน์สูงสุด

มิติด้านแหล่งเศรษฐกิจที่สำคัญในชุมชนบ้านเทนมีย์ ตำบลเทนมีย์ อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ พบว่าระบบเศรษฐกิจเป็นไปตามลักษณะของชุมชนโดยมีลักษณะเป็นการเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมชุมชนเป็นหลัก นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาศักยภาพทางการท่องเที่ยวเพื่อสร้างรายได้เสริมให้แก่ชุมชนด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ควรส่งเสริมการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในหลักสูตรการศึกษาการเพิ่มเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในหลักสูตรการศึกษาต่างๆ ตั้งแต่ระดับการศึกษาพื้นฐานจนถึงระดับการศึกษาสูงสุด เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการเรียนรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และสิ่งที่เป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่และชุมชนของตนเองอย่างเพียงพอ

1.2 ควรสนับสนุนการวิจัยและการสร้างเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยการให้การสนับสนุนการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เช่น การศึกษาเกี่ยวกับเหตุการณ์สำคัญ บุคคลสำคัญ และวัฒนธรรมในพื้นที่นั้น ซึ่งอาจช่วยให้เราเข้าใจถึงประวัติศาสตร์และเอกลักษณ์ของท้องถิ่นได้

1.3 ควรส่งเสริมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่นการสนับสนุนกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เช่น การจัดนิทรรศการ การท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ หรือการสร้างพื้นที่เรียนรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ซึ่งจะสร้างโอกาสให้กับชุมชนและนักเรียนได้รับประสบการณ์ที่มีคุณค่าและเป็นประโยชน์จากประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของตนเอง

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

2.1 ควรการพัฒนาและส่งเสริมสื่อการเรียนรู้สร้างและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่น่าสนใจเช่นวีดิโอการนำเสนอ, หนังสือเรียน, และแอปพลิเคชันที่เน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่นอย่างน่าสนใจและนำข้อมูลใหม่ๆ เข้ามาในกระบวนการเรียน

2.2 ควรมีการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมสนับสนุนกิจกรรมทางวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น เทศกาล, นิทรรศการ, หรือการสำรวจสถานที่ทางประวัติศาสตร์ ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนได้สัมผัสกับประสบการณ์ทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ชุมชน

2.3 ควรการเชื่อมโยงกับชุมชนสร้างความเชื่อมโยงระหว่างโรงเรียนและชุมชนท้องถิ่นโดยเชิญชวนผู้เชี่ยวชาญในด้านประวัติศาสตร์ท้องถิ่นมาให้บรรยายหรือสอนในโรงเรียน และเข้าชมสถานที่ประวัติศาสตร์ในพื้นที่

2.4 ควรมีการใช้เทคโนโลยีเพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่น่าสนใจ เช่น การใช้แอปพลิเคชันสำหรับการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์, การสร้างแผนที่อินเตอร์แอคทีฟ, หรือการนำเสนอข้อมูลในรูปแบบมัลติมีเดีย

2.5 ควรสนับสนุนนักเรียนในการศึกษาและสำรวจประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยให้มีโอกาสทำโครงการวิจัย นำเสนอผลงาน หรือเขียนรายงานเกี่ยวกับเรื่องที่น่าสนใจในพื้นที่

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรวิจัยเกี่ยวกับเหตุการณ์สำคัญในประวัติศาสตร์ท้องถิ่นและผลกระทบของเหตุการณ์ที่มีต่อชุมชนและสังคม

3.2 ควรวิจัยเกี่ยวกับโครงสร้างองค์กรและสังคมของชุมชนท้องถิ่น เช่น การศึกษาเกี่ยวกับการก่อตั้งการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงขององค์กรท้องถิ่น

3.3 ควรวิจัยเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีทางอินเทอร์เน็ตในการสืบค้นและเข้าถึงข้อมูลทางประวัติศาสตร์และทรัพยากรที่มีอยู่ออนไลน์ เพื่อเสริมความสมบูรณ์และความหลากหลายของข้อมูล

เอกสารอ้างอิง

- พระครูสารกิจประยุต (กาท ฐานตโต) และพระปลัดพนมภรณ์ ฐานิสโร. (2564). ความสำคัญของ พระพุทธศาสนากับการอนุรักษ์ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น. วารสารศรีล้านช้างปริทรรศน์, 7(2), 181-190.
- พัทธพล สุขบรรณ, รวีวรรณ ตามสันเทียะ, จักรพันธ์ เสาร์ทอง และอริมาตร เพิ่มพูน. (2566). แนวทางการ พัฒนาการส่งเสริมอาชีพจากอัตลักษณ์ชุมชนบ้านใหม่ตำบลตระแสง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ, 1(3), 15-26.
- กิริดา ชัยรัตน์. (2565). การรับรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเชิงพื้นที่ชุมชนตรอกวังหลัง เขต บางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 11(6), R169-R182.
- วาสนา อาจาสาลิกรณ์. (2561). วัฒนธรรมชุมชน และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น. (ปรัชญาดุสิต บัณฑิต, มหาวิทยาลัยรังสิต).
- สุรพล ชาเสน. (2565). บริบทสภาพทางภูมิศาสตร์และวิถีชีวิตของชุมชนบ้านหัวเรือจังหวัดอุบลราชธานี. วารสาร มนุษยสังกมสาร (มสส.), 20(3), 207-229.
- สุวิภา จำปาวัลย์ และนเรนทร์ ปัญญา. (2560). การรับรู้เรื่องราวประวัติศาสตร์ท้องถิ่น “พระนางจามเทวี” สู่ แนวทางการพัฒนาในจังหวัดลำพูน. วารสารวิจิตรศิลป์, 8(2), 49-102.
- อรวรรณ กองพิลา. (2560). ความหมายของประวัติศาสตร์ท้องถิ่น. สืบค้นจาก <https://orawan1967.wordpress.com>.

Prevention and Control of Infectious Diseases and Care of the Elderly by Public Health Officials in Udon Thani Province

Kanokon Boonmee^{1*}

¹Northeastern University, Thailand

*Corresponding author. E-mail: boonpeng.sit@neu.ac.th

ABSTRACT

The objectives of this research are 1) to study the prevention and control of communicable diseases and the care of the elderly by public health officials, 2) study the factors affecting the prevention and control of communicable diseases and the care of the elderly by public health officials, and 3) study the guidelines for prevention. Controlling communicable diseases and caring for the elderly by public health officials in Udon Thani Province Sample groups include: There were 385 public health officials in the Udon Thani area. The qualitative group included 10 government officials. The research tools included questionnaires and interviews. Statistics used in data analysis include mean, standard deviation, multiple regression analysis and descriptive analysis. The results of the research found that 1) prevention and control of communicable diseases and care of the elderly among public health officials in Udon Thani Province. Overall, it is at a moderate level. They can be arranged in descending order as follows: In terms of change one's own health behavior is at a moderate level Access to health information and services is at a moderate level and word of mouth for health care prevention is at a moderate level, respectively. 2) Factors affecting the prevention and control of communicable diseases and the care of the elderly by public health officials in Udon Thani Province. Significant at the level of .05 include health promotion (X1) and disease control and prevention (X3). Both independent variables have coefficients of the predictors in the raw scores (b) equal to .585 and .025 according to number. 3) There should be an information system created and publicized for various information via social media Information can be publicized by calling officials to report information. Organize a health care model to access information from various channels and store elderly people's data files systematically and efficiently.

Keywords: Disease Prevention and Control, Elderly Care, Public Health Officials

การป้องกันควบคุมโรคติดต่อและการดูแลผู้สูงอายุของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ในเขตจังหวัดอุดรธานี

กนกกร บุญมี^{1*}

¹มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประเทศไทย

*Corresponding author. E-mail: boonpeng.sit@neu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาการป้องกันควบคุมโรคติดต่อและการดูแลผู้สูงอายุของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข 2) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันควบคุมโรคติดต่อและการดูแลผู้สูงอายุของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข และ 3) ศึกษาแนวทางการป้องกันควบคุมโรคติดต่อและการดูแลผู้สูงอายุของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในเขตจังหวัดอุดรธานี กลุ่มตัวอย่างได้แก่ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขในเขตพื้นที่อุดรธานี จำนวน 385 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ภาครัฐ จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ และการพรรณนาวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า 1) การป้องกันควบคุมโรคติดต่อและการดูแลผู้สูงอายุของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในเขตจังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพตนเอง อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการเข้าถึงข้อมูลและบริการสุขภาพ อยู่ในระดับปานกลาง และด้านการบอกต่อในการป้องกันดูแลสุขภาพ อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันควบคุมโรคติดต่อและการดูแลผู้สูงอายุของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในเขตจังหวัดอุดรธานี อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ได้แก่ ด้านส่งเสริมสุขภาพ (X1) และด้านการควบคุมและป้องกันโรค (X3) ตัวแปรอิสระทั้ง 2 ตัวมีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ (b) เท่ากับ .585 และ .025 ตามลำดับ 3) ควรมีการสร้างและระบบข้อมูลข่าวสารการประชาสัมพันธ์ข้อมูลต่างๆ ผ่านสื่อโซเชียล มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารได้จากการที่เจ้าหน้าที่โทรศัพท์แจ้งข้อมูล จัดระบบรูปแบบการดูแลสุขภาพเพื่อให้เข้าถึงข้อมูลได้จากช่องทางต่างๆ และมีการจัดเก็บเพิ่มข้อมูลของผู้สูงอายุอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การป้องกันควบคุมโรค, การดูแลผู้สูงอายุ, เจ้าหน้าที่สาธารณสุข

© 2023 JOMSD: Journal of Organizational Management and Social Development

บทนำ

การแพร่กระจายของโรคภัยมีผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนเป็นจำนวนมาก อาทิ การเจ็บไข้ จากการแพร่กระจายของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 องค์การอนามัยโลกได้เผยแพร่ข้อมูลไว้ว่า เชื้อไวรัสสามารถแพร่กระจายจากคนสู่คนได้ทางละอองฝอยจากจมูกหรือปากที่ถูกขับออกมาเมื่อผู้ป่วย ไอ จาม หรือพูดคุ้ย โดยไม่มีอุปกรณ์ป้องกันละอองฝอยอาจเกิดการติดเชื้อได้โดยตรงโดยการสูดเข้าไปทางปากและจมูกหรือทางอ้อมจากการสัมผัสบริเวณที่มีการปนเปื้อนของเชื้อโรคแล้วสัมผัสจมูก ปาก ตา โดยที่ไม่ได้ทำความสะอาดมือ (WHO, 2009) จึงมีคำแนะนำเบื้องต้นในการป้องกันเพื่อลดการแพร่ระบาดของเชื้อโรคโดยให้สวมหน้ากากอนามัยล้างมือบ่อยๆ ปฏิบัติตนตามมาตรการป้องกันการแพร่กระจายอย่างเคร่งครัดแม้จะฉีดวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แล้ว รวมไปถึงปัญหาโรคติดต่ออื่นๆ ที่มีผลกระทบต่อดำรงชีวิตของประชาชนในปัจจุบัน ยิ่งกลุ่มประชากรที่มีอายุยิ่งมีความเสี่ยงต่อการเกิดโรคติดต่อมากขึ้น และจำเป็นอย่างมากต้องอาศัยขบวนการต่างๆ เข้ามาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน (บงกช โมระสกุล และคณะ, 2564)

กระบวนการส่งเสริมสุขภาพกลุ่มผู้สูงอายุได้เพิ่มความสามารถในการควบคุมปัจจัยต่างๆ ในการดูแลผู้สูงอายุในการป้องกันควบคุมโรคติดต่อที่บ้าน โดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านที่มีบทบาทหน้าที่ในการช่วยเหลือผู้สูงอายุ การสร้างเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุจึงเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีมุ่งหวังที่จะให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุในทางบวก มุ่งพัฒนาผู้สูงอายุให้มีระดับสุขภาพที่ดีขึ้น โดยประเทศต่างๆ ทั่วโลกได้ผลักดันยุทธศาสตร์การสร้างเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุในการดำเนินการในเรื่องนโยบายสร้างเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุและมีการปฏิรูปและพัฒนาระบบสุขภาพของผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง โดยมีมุ่งเน้นการสร้างเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุที่ดี ให้ความสำคัญของสุขภาพของผู้สูงอายุและเอาใจใส่เรื่องสุขภาพของผู้สูงอายุไม่ให้เจ็บป่วยและมีมุ่งสร้างเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุที่ดีด้วยแนวทางต่างๆ ให้เป็นไปเพื่อเกิดสุขภาพะทั่วทั้งสังคม ลดการเจ็บป่วย ควบคุมการติดต่อของโรค การป้องกัน การพิการและการตายของผู้สูงอายุที่ไม่สมควร (ควบคุมโรค,กรมกระทรวงสาธารณสุข, 2564)

สาธารณสุขจังหวัดอุดรธานีจึงมีนโยบายในการรูปแบบการดูแลผู้สูงอายุในการป้องกันควบคุมโรคติดต่อที่บ้านโดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในเขตจังหวัดอุดรธานี อย่างจริงจังและประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อจัดทำรูปแบบการดูแลผู้สูงอายุในการป้องกันควบคุมโรคติดต่อที่บ้านโดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เพื่อลดปัญหาในปัจจุบัน จำนวนผู้สูงอายุของประเทศสูงกว่า 12 ล้านคนนี้เป็นชาย 5,622,074 คน และหญิง 7,076,288 คน โดยกลุ่มที่มากที่สุดประมาณครึ่งหนึ่งคือกลุ่มอายุ 60-69 ปี และจำนวนประชากรผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมืองจังหวัดอุดรธานีทั้งหมด 277,336 คน แยกเป็นชาย 133,574 คน หญิง 143,762 คน และแต่ละครัวเรือนประชากรผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีแนวโน้มละอาจจะเป็นกลุ่มเสี่ยงการติดโรคติดต่อที่มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นในปัจจุบัน ซึ่งจากจำนวนโรคติดต่อมีมากขึ้นทั้งทางอากาศ ทางมลพิษ ทางบุคคลต่อบุคคล ดังกล่าวนี้อยู่ในกลุ่มโรคที่ติดต่อรวดเร็วและทำให้ถึงแก่ชีวิตได้สาเหตุสำคัญที่มีผลต่อผู้สูงอายุ คือ พฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ ในการดำเนินชีวิตไม่ว่าจะเป็นการรับประทานอาหาร การใกล้ชิดกลุ่มเสี่ยง การสัมผัสกลุ่มเสี่ยง การไม่ออกกำลังกาย การไม่มีความรู้ในการป้องกันตนเอง (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุดรธานี, 2566)

ดังที่กล่าวมาผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการดูแลผู้สูงอายุ จึงได้ทำการศึกษาการป้องกันควบคุมโรคติดต่อและการดูแลผู้สูงอายุของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในเขตจังหวัดอุดรธานี เพื่อใช้ข้อมูลเป็นแนวทางการป้องกันควบคุมโรคติดต่อและการดูแลผู้สูงอายุ ประเด็นดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยศึกษาวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับการป้องกันควบคุมโรคติดต่อและการดูแลผู้สูงอายุของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในเขตจังหวัดอุดรธานี ทั้งปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันควบคุมโรคติดต่อและการดูแลผู้สูงอายุของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในเขตจังหวัดอุดรธานี และแนวทางการป้องกันควบคุมโรคติดต่อและการดูแลผู้สูงอายุของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในเขตจังหวัดอุดรธานี ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการป้องกันควบคุมโรคติดต่อและการดูแลผู้สูงอายุของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในเขตจังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันควบคุมโรคติดต่อและการดูแลผู้สูงอายุของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในเขตจังหวัดอุดรธานี
3. เพื่อศึกษาแนวทางการป้องกันควบคุมโรคติดต่อและการดูแลผู้สูงอายุของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในเขตจังหวัดอุดรธานี

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยมีระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1.1 การวิจัยเชิงปริมาณ

1.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขในเขตจังหวัดอุดรธานี ประกอบด้วย 1) นักวิชาการสาธารณสุข เจ้าหน้าที่งานสาธารณสุข 2) นักวิชาการสุขภาพ 3) นักวิชาการส่งเสริมสุขภาพ 4) นักวิชาการสุศึกษา 5) ผู้ประสานงานโครงการ/ผู้ช่วยนักวิจัยทางด้านสุขภาพ 6) ลูกจ้าง จำนวน 10,991 คน (ข้อมูลจาก สักงานสาธารณสุขจังหวัดอุดรธานี ณ วันที่ 14 เมษายน 2567)

1.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขในเขตจังหวัดอุดรธานี ที่ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เป็นการสุ่มตัวอย่างจากประชากรที่มีจำนวนมาก โดยใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973) ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในจังหวัดอุดรธานี จำนวน 385 คน (กัลยา วาณิชยปัญญา)

1.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

1.2.1 ประชากรกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับแนวทางการป้องกันควบคุมโรคติดต่อและการดูแลผู้สูงอายุของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในเขตจังหวัดอุดรธานี ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก ได้แก่ สาธารณสุขจังหวัดอุดรธานี สาธารณสุขอำเภอในเขตจังหวัดอุดรธานี โดยแยกเป็น 1 กลุ่ม เป็นจำนวน 10 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 การวิจัยเชิงปริมาณ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม ที่สร้างขึ้นโดยการศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้ครอบคลุมเนื้อหาและวัตถุประสงค์ในการศึกษาตามกรอบแนวคิดของตัวแปรต้นและตัวแปรตามของการดูแลผู้สูงอายุในการป้องกันควบคุมโรคติดต่อที่บ้านโดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในเขตจังหวัดอุดรธานีแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับการป้องกันควบคุมโรคติดต่อและการดูแลผู้สูงอายุของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในเขตจังหวัดอุดรธานี ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันควบคุมโรคติดต่อและการดูแลผู้สูงอายุของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในเขตจังหวัดอุดรธานี ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการป้องกันควบคุมโรคติดต่อและการดูแลผู้สูงอายุของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในเขตจังหวัดอุดรธานี เป็นคำถามประเภทสัมภาษณ์เชิงลึกในภาคสนาม

ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม การสร้างเครื่องมือเชิงปริมาณที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้ (1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการสร้างแบบสอบถาม (2) กำหนดขอบเขตของคำถาม และโครงสร้างของแบบสอบถามให้ครอบคลุมกรอบแนวคิดการวิจัย นำเสนอที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบ ปรับปรุง แก้ไขแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์ (3) นำแบบสอบถามฉบับร่างที่แก้ไขปรับปรุงแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง และ (4) ตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่แก้ไขและผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงแล้วไปทำการทดสอบ จำนวน 40 คน กับประชากรที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างในสาธารณสุขอำเภอในเขตจังหวัดหนองบัวลำภู จากนั้นนำมาทดสอบความเชื่อมั่นโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ที่ระกบความเชื่อมั่น 0.82 โดยใช้วิธีของ Cronbach จากนั้นนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงสมบูรณ์แล้วนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดต่อไป

2.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

แบบสัมภาษณ์ (การวิจัยเชิงคุณภาพ) แบบสัมภาษณ์ออกเป็น 1 ส่วน ดังนี้

การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง เพื่อใช้สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก เสริมการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อต้องการให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับข้อเสนอเกี่ยวกับแนวทางการป้องกันควบคุมโรคติดต่อและการดูแลผู้สูงอายุของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในเขตจังหวัดอุดรธานี ใช้สำหรับการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ดังนี้

ขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์ การสร้างเครื่องมือเชิงคุณภาพที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้ (1) ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พร้อมวิเคราะห์เป็นข้อมูลคำถามเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบในเรื่องแนวทางการป้องกันควบคุมโรคติดต่อและการดูแลผู้สูงอายุของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในเขตจังหวัดอุดรธานี (2) นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาวางโครงสร้างแบบสัมภาษณ์โดยกำหนดขอบเขตเนื้อหาครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยตามกรอบแนวคิดของการวิจัย และขอคำแนะนำจากที่ปรึกษาเพื่อความสะดวกในประเด็นและเนื้อหาในแบบสัมภาษณ์ยิ่งขึ้น (3) พัฒนาแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยยิ่งขึ้น และใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลและข้อเท็จจริงที่จะนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ในลำดับต่อไป และ (4) นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างแล้วนำเสนอให้ที่ปรึกษาดูตรวจสอบและนำไปปฏิบัติในภาคสนามต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม มีขั้นตอนดังนี้

1) การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามนำแบบสอบถามที่ผ่านการพัฒนา และปรับปรุงจนมีคุณภาพในระดับที่ยอมรับได้ไปดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง และผู้ช่วยวิจัยซึ่งผู้วิจัยขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในเขตจังหวัดอุดรธานี ก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยชี้แจงเกี่ยวกับรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การวิจัยเครื่องมือ ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลขั้นตอน และวิธีเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วนแก่ผู้ช่วยวิจัย

2) การขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม และทำหนังสืออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรกลุ่มตัวอย่าง

3) ผู้วิจัยได้นำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล นำเสนอเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในเขตจังหวัดอุดรธานี เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้

4) แจกจ่าย และเก็บแบบสอบถามจากประชากร กลุ่มตัวอย่าง

5) รับแบบสอบถามกลับคืน ตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วนสมบูรณ์แล้วไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ตามขั้นตอน ดังนี้

1) ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา บทความ งานวิจัย ในลักษณะการวิจัยเอกสาร ได้แก่ ส่วนที่เป็นคำอธิบายจากเอกสาร หนังสือ ตำรา ที่เป็นแนวคิดทฤษฎี รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยการทบทวนแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการป้องกันควบคุมโรคติดต่อและการดูแลผู้สูงอายุของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในเขตจังหวัดอุดรธานี

2) การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยประสานงาน เพื่อขออนุญาตกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลทางโทรศัพท์ แล้วเดินทางไปตามวันเวลาที่นัดหมาย ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยแนะนำตนเอง สร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้วิจัยกับผู้ถูกสัมภาษณ์ แจ้งวัตถุประสงค์การของการสัมภาษณ์ แล้วดำเนินการสัมภาษณ์

แบบสนทนากลุ่มพูดคุยอย่างเป็นกันเองตามแนวทางการสัมภาษณ์ที่วางไว้ โดยเปิดโอกาสให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้แสดงทัศนะของตนเองอย่างเต็มที่

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ทำการประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้ การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม หลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม ดังนี้

1) การวิเคราะห์ข้อมูล วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การป้องกันควบคุมโรคติดต่อและการดูแลผู้สูงอายุของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในเขตจังหวัดอุดรธานี โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ประกอบการอภิปรายผล

2) การวิเคราะห์ข้อมูล วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันควบคุมโรคติดต่อและการดูแลผู้สูงอายุของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในเขตจังหวัดอุดรธานี ใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณโดยใช้วิธีการคัดเลือกตัวแปรแบบเป็นลำดับขั้น ประกอบการอภิปรายผล

3) การวิเคราะห์ข้อมูล วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 แนวทางการป้องกันควบคุมโรคติดต่อและการดูแลผู้สูงอายุของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในเขตจังหวัดอุดรธานี ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาโดยคัดเลือกและจำแนกข้อมูล จัดระเบียบข้อมูลให้เป็นระบบ จัดทำบรรณานุกรมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล แล้วนำข้อมูลไปเขียนเป็นรายงานตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยต่อไป

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

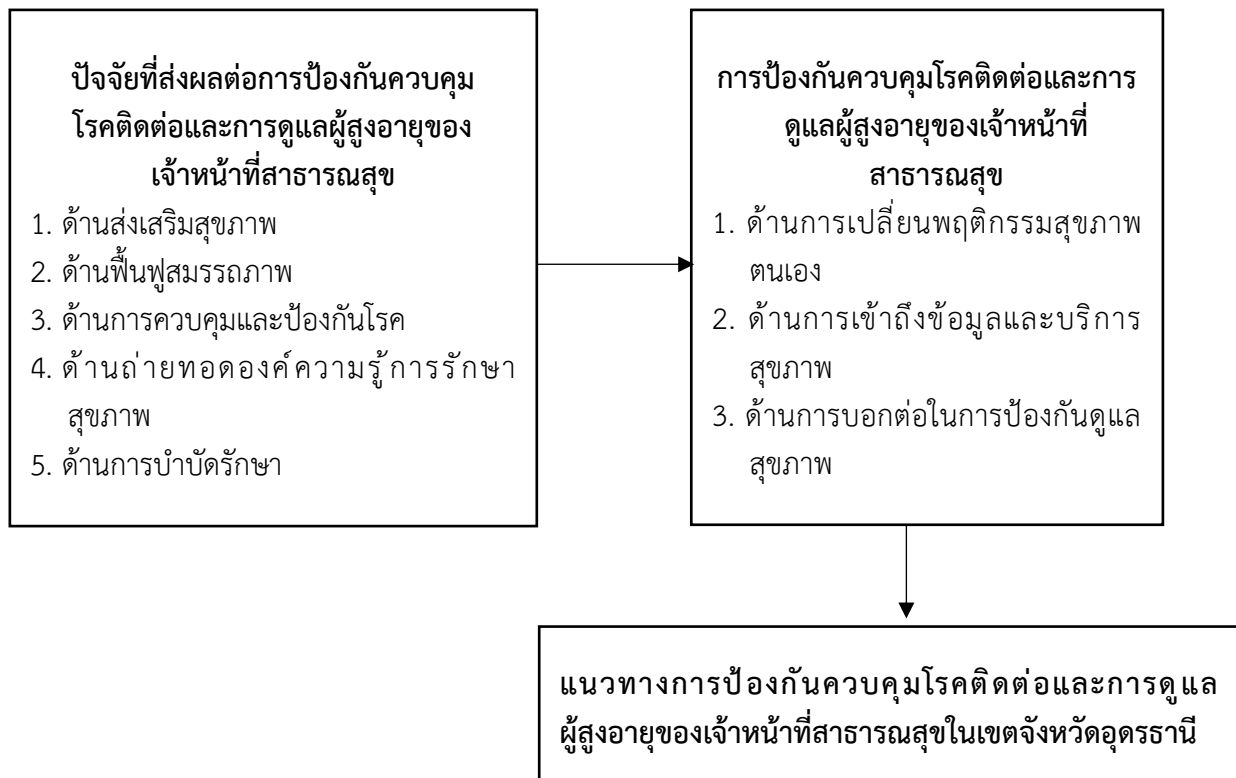
1) การวิเคราะห์ เอกสาร หนังสือ ตำรา โดยการทบทวนแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการป้องกันควบคุมโรคติดต่อและการดูแลผู้สูงอายุของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในเขตจังหวัดอุดรธานี

2) วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มาเป็นกรอบแนวคิดในแนวทางการป้องกันควบคุมโรคติดต่อและการดูแลผู้สูงอายุของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในเขตจังหวัดอุดรธานี

3) ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยใช้การสรุปความ และการตีความ และนำเสนอข้อมูลโดยการพรรณนาวิเคราะห์ เพื่อเป็นแนวทางการป้องกันควบคุมโรคติดต่อและการดูแลผู้สูงอายุของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในเขตจังหวัดอุดรธานี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การป้องกันควบคุมโรคติดต่อและการดูแลผู้สูงอายุของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในเขตจังหวัดอุดรธานี” สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. การป้องกันควบคุมโรคติดต่อและการดูแลผู้สูงอายุของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในเขตจังหวัดอุดรธานี

ผลการวิเคราะห์การป้องกันควบคุมโรคติดต่อและการดูแลผู้สูงอายุของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในเขตจังหวัดอุดรธานี สามารถสรุปดังตาราง ต่อไปนี้

ตารางที่ 1 การป้องกันควบคุมโรคติดต่อและการดูแลผู้สูงอายุของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในเขตจังหวัดอุดรธานี

การป้องกันควบคุมโรคติดต่อและการดูแลผู้สูงอายุของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านการเข้าถึงข้อมูลและบริการสุขภาพ	3.04	0.36	ปานกลาง
ด้านการเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพตนเอง	3.06	0.32	ปานกลาง
ด้านการบอกต่อการป้องกันดูแลสุขภาพ	3.03	0.34	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	3.05	0.28	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า การป้องกันควบคุมโรคติดต่อและการดูแลผู้สูงอายุของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในเขตจังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.05$ S.D.=0.28) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพตนเอง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.06$ S.D.=0.32) ด้านการเข้าถึงข้อมูลและ

บริการสุขภาพ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.04$ S.D.=0.36) และด้านการบอกต่อการป้องกันดูแลสุขภาพ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.03$ S.D.=0.34) ตามลำดับ

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันควบคุมโรคติดต่อและการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในเขตจังหวัดอุดรธานี

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันควบคุมโรคติดต่อและการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในเขตจังหวัดอุดรธานี สามารถสรุปดังตาราง ต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันควบคุมโรคติดต่อและการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในเขตจังหวัดอุดรธานี

ลำดับตัวแปร ที่ได้รับการคัดเลือก	B	S.E.	Beta	t	P- value	Collinearity Statistics	
						Tolerance	VIF
ค่าคงที่	.152	.003		50.427	.000*	.146	.158
ด้านส่งเสริมสุขภาพ (X ₁)	.585	.002	.699	259.170	.000*	.581	.590
ด้านฟื้นฟูสมรรถภาพ (X ₂)	.977	.003	1.374	291.257	.230	.971	.984
ด้านการควบคุมและป้องกันโรค (X ₃)	.025	.001	.047	24.504	.000*	.023	.027
ด้านถ่ายทอดองค์ความรู้การรักษาสภาพ (X ₄)	-.130	.002	-.188	-75.473	.803	-.134	-.127
ด้านการบำบัดรักษา (X ₅)	-.045	.002	-.027	-24.992	.560	-.049	-.042
SE _{Est} = ±.00141 R = 0.994; R ² =0.983 ; Adj. R ² =0.983; F = 6235.289; p-value =0.01							

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันควบคุมโรคติดต่อและการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในเขตจังหวัดอุดรธานี โดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ด้านส่งเสริมสุขภาพ (X₁) และด้านการควบคุมและป้องกันโรค (X₃) ตัวแปรอิสระทั้ง 2 ตัวมีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ (b) เท่ากับ .585 และ .025 ตามลำดับ และปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันควบคุมโรคติดต่อและการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในเขตจังหวัดอุดรธานี ได้แก่ ด้านฟื้นฟูสมรรถภาพ (X₂) ด้านถ่ายทอดองค์ความรู้การรักษาสภาพ (X₄) และด้านการบำบัดรักษา (X₅) ตัวแปรอิสระทั้ง 2 ตัวแปรร่วมกันพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันควบคุมโรคติดต่อและการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในเขตจังหวัดอุดรธานี ได้ 98.3%

3. แนวทางการป้องกันควบคุมโรคติดต่อและการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในเขตจังหวัดอุดรธานี

ผลการวิเคราะห์แนวทางการป้องกันควบคุมโรคติดต่อและการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในเขตจังหวัดอุดรธานี พบว่า ควรมีการสร้างและระบบข้อมูลข่าวสารการประชาสัมพันธ์ข้อมูลต่างๆ ผ่านสื่อโซเชียล เช่น ไลน์กลุ่ม เป็นต้น มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารได้จากการที่เจ้าหน้าที่โทรศัพท์แจ้งข้อมูล จัดระบบรูปแบบการดูแลสุขภาพเพื่อให้เข้าถึงข้อมูลได้จากช่องทางต่างๆ จัดรูปแบบการบริการสุขภาพเพื่อให้มีความสุขที่ได้มาใช้บริการที่จัดไว้ในการรักษาสุขภาพของตนเอง ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพให้กับผู้สูงอายุ ทำกิจกรรมร่วมกันเป็นประจำให้กับผู้สูงอายุตั้งแต่เช้าเพื่อสุขภาพของตน มีเป้าหมายในการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุมีการ

รายงานผลการดำเนินงานต่อผู้บริหาร และผลการสะท้อนข้อมูลย้อนกลับซึ่งกันและกัน มีการจัดเก็บแฟ้มข้อมูลของผู้สูงอายุอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

การป้องกันควบคุมโรคติดต่อและการดูแลผู้สูงอายุของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในเขตจังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพตนเอง ด้านการเข้าถึงข้อมูลและบริการสุขภาพ และด้านการบอกต่อในการป้องกันดูแลสุขภาพ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการป้องกันควบคุมโรคติดต่อและการดูแลผู้สูงอายุของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขยังไม่ทั่วถึงเท่าที่ควรในแต่ละด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อิทธิพล ดวงจินดา และคณะ (2564) การรับรู้ความสามารถของการดูแลตนเอง และพฤติกรรมในการป้องกันโรคโควิด - 19 กับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุจังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ความสามารถของการดูแลตนเองของผู้สูงอายุโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และความสัมพันธ์ของพฤติกรรมในการป้องกันโรคโควิด-19 กับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ โดยรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวก อยู่ในระดับปานกลาง และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทัศนญา จานงค์, ฉัตรสมุน พฤทธิภิญโญ, ศรียามน ตีรพัฒน์ (2567) การมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร ผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป้องกัน และควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อยู่ในระดับสูง

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันควบคุมโรคติดต่อและการดูแลผู้สูงอายุของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในเขตจังหวัดอุดรธานี โดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ด้านส่งเสริมเขตอำเภอสุขภาพ และด้านการควบคุมและป้องกันโรค ตามลำดับ และปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันควบคุมโรคติดต่อและการดูแลผู้สูงอายุของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในเขตจังหวัดอุดรธานี ได้แก่ ด้านฟื้นฟูสมรรถภาพ ด้านถ่ายทอดองค์ความรู้การรักษาสุขภาพ และด้านการบำบัดรักษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปัจจัยด้านส่งเสริมเขตอำเภอสุขภาพ และด้านการควบคุมและป้องกันโรคส่งผลต่อการป้องกันควบคุมโรคติดต่อและการดูแลผู้สูงอายุของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขอย่างชัดเจน และด้านฟื้นฟูสมรรถภาพ ด้านถ่ายทอดองค์ความรู้การรักษาสุขภาพ และด้านการบำบัดรักษา ยังไม่ส่งผลต่อการป้องกันควบคุมโรคติดต่อและการดูแลผู้สูงอายุของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเท่าที่ควร ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศักดิ์สิทธิ์ บ่อแก้ว (2563) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุของบุคลากรสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดสุโขทัย ผลการวิจัย พบว่า ทรัพยากรในการบริหารงานส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ กระบวนการบริหารงานส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุและการปฏิบัติงานส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุอยู่ในระดับสูง และจำนวนการฝึกอบรมงานส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุมีความสัมพันธ์ทางบวกระดับต่ำมากกับการปฏิบัติงานส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.262$, $p\text{-value} = 0.008$) แต่สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาภรณ์ วงธิ (2564) ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมในการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จังหวัดสุโขทัย ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมในการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัส โคโรนา 2019 ได้แก่ แรงสนับสนุนทางสังคม ($p\text{-value} < 0.001$) การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ($p\text{-value} < 0.001$) และการรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติเพื่อป้องกันการเกิดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ($p\text{-value} < 0.001$)

แนวทางการป้องกันควบคุมโรคติดต่อและการดูแลผู้สูงอายุของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในเขตจังหวัดอุดรธานี พบว่า ควรมีการสร้างและระบบข้อมูลข่าวสารการประชาสัมพันธ์ข้อมูลต่างๆ ผ่านสื่อโซเชียล เช่น ไลน์ กลุ่ม เป็นต้น มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารได้จากการที่เจ้าหน้าที่โทรศัพท์แจ้งข้อมูล จัดระบบรูปแบบการดูแลสุขภาพเพื่อให้เข้าถึงข้อมูลได้จากช่องทางต่างๆ จัดรูปแบบการบริการสุขภาพเพื่อให้มีความสุขที่ได้มาใช้บริการที่จัดไว้ในการรักษาสุขภาพของตนเอง ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพให้กับผู้สูงอายุ ทำกิจกรรมร่วมกันเป็น

ประจำให้กับผู้สูงอายุตั้งแต่เข้าเพื่อสุขภาพของตน มีเป้าหมายในการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุมีการรายงานผลการดำเนินงานต่อผู้บริหาร และผลการสะท้อนข้อมูลย้อนกลับซึ่งกันและกัน มีการจัดเก็บแฟ้มข้อมูลของผู้สูงอายุอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ เพื่อนำมาสร้างเป็นแนวทางการป้องกันควบคุมโรคติดต่อและการดูแลผู้สูงอายุของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภเนตร์ ชัยนาและคณะ (2562) แนวทางการพัฒนาบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ด้านการเฝ้าระวังและป้องกัน โรคติดต่อในพื้นที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า คือ 1) ด้านการมีส่วนร่วมแนวคิดร่วม 2) ด้านความรู้เรื่องโรคติดต่อในพื้นที่ 3) ด้านความรู้ ความชำนาญ บุคลิกลักษณะและการปฏิบัติงานด้วยความเสียสละในการป้องกันโรค 4) ด้านข้อมูลข่าวสาร และการประชาสัมพันธ์ การเฝ้าระวัง และการป้องกันโรคติดต่อในพื้นที่ และ 5) ด้านการช่วยเหลือและการรักษาพยาบาลขั้นต้นโดยใช้เวลา แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ นรินทร์รัชต์ พิษณุคามินทร์ (2565) แนวทางการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุในช่วงการแพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แบบนิวนอร์มอล จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า การประเมินผลแนวทางการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุภายใต้ SFname model สามารถใช้งานได้จริง มีความเหมาะสม สามารถนำไปใช้ในบริบทที่ใกล้เคียงจังหวัดนครราชสีมาได้ ข้อเสนอแนะ คือ ควรเพิ่มเติมความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ให้กับผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง

สรุปผลการวิจัย

การป้องกันควบคุมโรคติดต่อและการดูแลผู้สูงอายุของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข มีบทบาทในการเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพตนเอง การเข้าถึงข้อมูลและบริการสุขภาพและการบอกต่อการป้องกันดูแลสุขภาพ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้สูงอายุ โดยการนำปัจจัยในด้านต่างๆ เข้ามาประยุกต์ใช้ในการป้องกันควบคุมโรคติดต่อและการดูแลผู้สูงอายุของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ได้แก่ ด้านส่งเสริมเขตอำเภอสุขภาพ และด้านการควบคุมและป้องกันโรค และควรมีการสร้างและระบบข้อมูลข่าวสารการประชาสัมพันธ์ข้อมูลต่างๆ ผ่านสื่อโซเชียล เช่น ไลน์กลุ่ม เป็นต้น โดยการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารได้จากการที่เจ้าหน้าที่โทรศัพท์แจ้งข้อมูลและการจัดระบบรูปแบบการดูแลสุขภาพเพื่อให้เข้าถึงข้อมูลได้จากช่องทางต่างๆ เพื่อเป็นประโยชน์และแนวทางการป้องกันควบคุมโรคติดต่อและการดูแลผู้สูงอายุของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ให้หน่วยงานภาครัฐและภาคีเครือข่ายจัดทำแผนและรายงานการป้องกันควบคุมโรคติดต่อและการดูแลผู้สูงอายุของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ควรที่จะต้องยึดหลักการให้ความรู้ความเข้าใจในการป้องกันควบคุมโรคติดต่อและการดูแลผู้สูงอายุของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขให้มีประสิทธิภาพ

1.2 ควรสร้างความร่วมมือประสานงานกับทุกๆ ฝ่าย โดยมีการยึดถือหลักการมีส่วนร่วมและประโยชน์ส่วนรวมในการจัดทำแผนการป้องกันควบคุมโรคติดต่อและการดูแลผู้สูงอายุของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขอย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 หน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานท้องถิ่นควรมีการกำหนดนโยบาย มีแบบแผน รูปแบบและให้ความร่วมมือในการนำทางการป้องกันควบคุมโรคติดต่อและการดูแลผู้สูงอายุของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขอย่างชัดเจน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

2.1 รมรณรงค์ให้ประชาชนหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องน่านโยบายการป้องกันควบคุมโรคติดต่อและการดูแลผู้สูงอายุของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขไปปฏิบัติภายใต้ความจริงจัง

2.2 ผู้นำชุมชนและผู้เจ้าหน้าที่ควรกำหนดทางการป้องกันควบคุมโรคติดต่อและการดูแลผู้สูงอายุของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข โดยมีแบบแผนขั้นตอนการดำเนินงานอย่างชัดเจน

2.3 ควรให้บุคลากรหรือเจ้าหน้าที่แต่ละฝ่ายในจังหวัดเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติหน้าที่โดยยึดการมีส่วนร่วมในทางการป้องกันควบคุมโรคติดต่อและการดูแลผู้สูงอายุของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเพื่อประโยชน์ส่วนรวมอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

3.1. ควรศึกษาปัจจัยเชิงลึกโดยการลงสัมภาษณ์ สันทนา กลุ่ม ถึงกระบวนการ รูปแบบ วิธีการดำเนินงานในนำแนวทางการดูแลผู้สูงอายุในการป้องกันควบคุมโรคติดต่อที่บ้านไปปรับใช้อย่างเป็นรูปธรรม

3.2 ในส่วนของการวิจัยครั้งต่อไป หลังจากที่ได้มีการดำเนินการแก้ไขตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเกี่ยวกับแนวทางการดูแลผู้สูงอายุในการป้องกันควบคุมโรคติดต่อที่บ้านโดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ควรจะเพิ่มจำนวนของกลุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมมากขึ้น ทั้งด้านประชากรกลุ่มตัวอย่าง ประชากรกลุ่มเป้าหมาย เพื่อนำมาวิเคราะห์หามาตรการประยุกต์ใช้อย่างมีประสิทธิภาพและครอบคลุม และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนและผู้สูงอายุอย่างจริงจัง

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. (2564). ภูอนามัยระหว่างประเทศ พ.ศ. 2548 (2005). สืบค้นจาก https://www.who.int/docs/defaultsource/searo/thailand/ihr-thai.pdf?sfvrsn=9bb97cfd_0.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2560). การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS for Window. (พิมพ์ครั้งที่12). กรุงเทพฯ: สามลดา.
- นรินทร์รัชต์ พิชญคามินทร์. (2565) แนวทางการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุในช่วงการแพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แบบนิวนอร์มอล จังหวัดนครราชสีมา วารสารวิจัยและพัฒนาด้านสุขภาพสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครราชสีมา, 8(1), 165-179.
- บงกช โมระสกุล และพรศิริ พันธสี. (2564). ความรู้และพฤติกรรมการป้องกันโรคโควิด-19 ของนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยนานาชาติเซนต์เทเรซา และวิทยาลัยเซนต์หลุยส์. วารสารส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม, 15(37), 179-195.
- ศักดิ์สิทธิ์ บ่อแก้ว. (2563). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุของบุคลากรสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดสุโขทัย วารสารวิชาการป้องกันควบคุมโรค สคร. 2, 7(2), 14-27.
- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุดรธานี. (2566). สถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) จังหวัดอุดรธานี. อุดรธานี: สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุดรธานี.
- สุทธชญา จำนงค์, ฉัตรสมุน พงศ์วิญญู และศรียามน ตีรพัฒน์. (2567). การมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร วารสารกฎหมายและนโยบายสาธารณสุข, 10(1), 1-11.
- สุกเนตร์ ชัยนา. (2562). แนวทางการพัฒนาบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครประจำหมู่บ้านด้านการเฝ้าระวังและป้องกันโรคติดต่อในพื้นที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี. ใน การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 20 วันที่ 15 มีนาคม 2562 ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น (น. 2032 - 2045). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุภาภรณ์ วงธิ. (2564) ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จังหวัดสุโขทัย. (สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร).

อิทธิพล ดวงจินดา, ชวนพิศ ศิริไพบูลย์ และศรีสุรางค์ เคหะนาค. (2564). การรับรู้ความสามารถของการดูแลตนเองและพฤติกรรมการป้องกันโรคโควิด - 19 กับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุจังหวัดสุพรรณบุรี. วารสารวิจัยสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 14(4), 111-126.

Cohen, S. & Elimicke, W. (1998). Tools for Innovator. San Francisco, CA: Jossey-Bass Publishers.

World Health Organization. (2009). Hepatitis B vaccines. Weekly Epidemiological Record, 40(84), 405-420.

Yamane, T. (1973). Statistics: an introductory analysis. (3rd ed.). New York: Harper. & Row.

Factors Affecting the Quality of Working Life of Personnel of the Local Government Promotion Office, Udon Thani Province

Chaiyan Khunrak^{1*}

¹Northeastern University, Thailand

*Corresponding author. E-mail: stsanglart@gmail.com

ABSTRACT

This research has the objectives of 1) studying the quality of working life of personnel in the Udon Thani Provincial Local Administration Office, 2) studying factors affecting the quality of working life of personnel in the Udon Thani Provincial Local Administration Office, and 3) studying Guidelines for developing factors that affect the quality of working life of personnel in the Local Government Promotion Office, Udon Thani Province. The research uses quantitative research methods and qualitative research methods. The sample group used in the research included 394 personnel from the Udon Thani Provincial Local Government Promotion Office and 10 interview data groups. Statistics used in the research included means, standard deviations and multiple regression analysis and descriptive analysis. The results of the research found that 1) Quality of working life of personnel of the Local Government Promotion Office, Udon Thani Province. Overall, it is at a moderate level. They can be arranged in descending order as follows: Quality of physical life Quality of life and social relationships Quality of life and environment and mental quality of life, respectively. 2) Factors affecting the quality of working life of personnel of the Udon Thani Provincial Local Government Promotion Office. Statistically significant at the .05 level includes organizational commitment (X3). Developing the abilities of individuals (X5) and social integration the coefficients of the predictors in the raw scores (b) were .422, .401, and -.703, respectively. And 3) there should be awareness of satisfaction with physical and mental conditions in building social relationships and environments that affect daily life. There is a perception of positive feelings that people have towards personnel, perception of image, perception of pride of personnel, perception of personnel's relationship with other people and stability in life. in the work of personnel efficiently.

Keywords: Quality of Working Life, Personnel, Local Organization Offices

ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากร สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดอุดรธานี

ชัยยันต์ คุณรักษ์^{1*}

¹มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประเทศไทย

*Corresponding author. E-mail: stsanglart@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดอุดรธานี 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดอุดรธานี และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดอุดรธานี การวิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคลากรสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดอุดรธานี จำนวน 394 คน และกลุ่มให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ จำนวน 10 คน สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณและการพรรณนาวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านคุณภาพชีวิตร่างกาย ด้านคุณภาพชีวิตความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านคุณภาพชีวิตสิ่งแวดล้อม และด้านคุณภาพชีวิตจิตใจ ตามลำดับ 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดอุดรธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ด้านความผูกพันต่อองค์กร (X3) ด้านการพัฒนาความสามารถของบุคคล (X5) และด้านการบูรณาการทางสังคม (X4) มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ (b) เท่ากับ .422 .401 และ -.703 ตามลำดับ และ 3) ควรมีการรับรู้ความพึงพอใจสถานะทางด้านร่างกาย จิตใจ ในการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมและสภาพแวดล้อมซึ่งมีผลต่อชีวิตประจำวัน โดยมีการรับรู้ความรู้สึกทางบวกที่บุคคลมีต่อบุคลากรการรับรู้ภาพลักษณ์ต่อการรับรู้ถึงความรู้สึกภาคภูมิใจของบุคลากรในการรับรู้เรื่องความสัมพันธ์ของบุคลากรกับบุคคลอื่นและมีความมั่นคงในชีวิตในการทำงานของบุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: คุณภาพชีวิตการทำงาน, บุคลากร, สำนักงานองค์กรส่วนท้องถิ่น

© 2023 JOMSD: Journal of Organizational Management and Social Development

บทนำ

การพัฒนาประเทศโดยการส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนมีชีวิตที่ดีขึ้น ไม่ว่าจะเป็นด้านวัตถุ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านความก้าวหน้าของเทคโนโลยีเพื่ออำนวยความสะดวกสบายในชีวิตแก่ประชากร รวมทั้งด้านการส่งเสริมสุขภาพทางด้านร่างกายและสภาพจิตใจ ล้วนเป็นประเด็นที่มุ่งส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนทั้งสิ้น การตื่นตัวในการศึกษาคุณภาพชีวิตของประชากรมีมานานหลังจากที่แพร่ขยายในประเทศทางตะวันตก โดยเฉพาะอย่างยิ่งสหรัฐอเมริกาและแคนาดาไปสู่นานาชาติทั่วโลก เป็นการยืนยันถึงความสำคัญและความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการพัฒนาในด้านของระบบการศึกษาคุณภาพชีวิตของประชากรอันจะนำไปสู่แนวทางในการปรับปรุงแก้ไขในกลไกต่างๆ (วิจิตร (พุ่มลัดดา) วิเชียรชม, 2555) อย่างไรก็ตามการวางแผนนโยบายของประเทศเพื่อเป็นกระบวนการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชากรในประเทศนั้นๆ สำหรับประเทศที่กำลังพัฒนารวมถึงประเทศไทยเล็งเห็นความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรในชาติในทุกๆ ด้าน ซึ่งมีแนวทางการ

พัฒนาบนพื้นฐานของการให้ประชากรเป็นศูนย์กลางในการขับเคลื่อนการพัฒนาและจากการกำหนดยุทธศาสตร์พัฒนาประเทศจึงต้องให้ความสำคัญกับการวางแผนทางคุณภาพชีวิตโดยการรากฐานการพัฒนาประชากรให้มีความสมบูรณ์ เพื่อให้ประชากรในประเทศมีทัศนคติและพฤติกรรมตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคมได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพสูงตามมาตรฐานสู่ระดับสากลและมีความสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องโดยมีสุขภาวะที่ดีขึ้นโดยให้ประชาชนทุกช่วงวัยมีทักษะความรู้และความสามารถรวมทั้งให้สถาบันทางสังคมมีความเข้มแข็งและมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ (สภาพัฒน์ฯ, 2567)

การพัฒนาตนเองและการนำพาสังคมไปสู่เป้าหมายที่พึงปรารถนาทั้งในส่วนระดับบุคคลครอบครัว ระดับชุมชน จำต้องมีการพัฒนาในประสิทธิภาพด้านร่างกายและจิตใจเพื่อให้มีแนวคิดเจตคติที่ดีรู้จักการบริหารชีวิตประจำวันและการเอื้ออาทรต่อบุคคลอื่น มีอาชีพและรายได้ที่พอเพียงต่อการดำรงชีวิต มีคุณธรรม จริยธรรม และศีลธรรม แต่ถ้าหากปฏิบัติได้เช่นนี้เท่ากับว่าเป็นการยกระดับทั้งตนเองและสังคมทำให้มีคุณค่า มีความเจริญงอกงามสามารถปัญหาต่างๆ ในสังคมลดน้อยลง (สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน, 2567) ประเทศต่างๆ ทั่วโลกจึงมีความพยายามอย่างเต็มที่ในการพัฒนาแก้ไขปัญหาและปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชนภายในประเทศให้มีความคุณภาพชีวิตที่สูงขึ้น เพื่อช่วยให้ประชาชนทุกคนในสังคมมีความกินดี อยู่ดี มีสุข ในประโยชน์ของการพัฒนาคุณภาพชีวิตสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมโดยมีแนวทางในการดำรงชีวิตที่ดีขึ้น และกระตุ้นให้บุคคลและสังคมเกิดความกระตือรือร้นคิดที่จะปรับปรุงและพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น รู้จักใช้ปัญญา มีเหตุผล มีคุณธรรม จริยธรรม เพื่อมาแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นให้บุคคลและสังคมอยู่ร่วมกันด้วยความสมานฉันท์ช่วยลดปัญหาความขัดแย้งและปัญหาสังคมที่มีความรู้ความเข้าใจอยู่ร่วมกันเกิดความร่วมมือร่วมใจในการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและค่านิยมที่จะเห็นได้ว่าหากประชากรในประเทศมีคุณภาพชีวิตที่ดีได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีย่อมนำไปสู่การพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น (สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ, 2567)

ความเป็นอยู่ที่ดีมีสุขของบุคคลและสังคม ที่บริบทสังคม สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ การศึกษาทางการเมืองและศาสนา สุขภาพ การศึกษาสวัสดิการ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ รายได้ การมีงานทำ ความเสมอภาค เทคโนโลยีความผูกพันในสังคมมาเกี่ยวข้อง แม้แต่มิติหรือองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตส่วนหลักมีความเหมือนกันและจะมีมิติหรือองค์ประกอบบางอย่างที่มีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับความแตกต่างระหว่างบุคคล บริบทอื่น ๆ ดังนั้นเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี จึงมีบริบทที่จะต้องมีการแก้ไขปัญหาเรื่องคุณภาพชีวิตให้บุคลากรสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เพื่อมีการบริการในการทำงานให้มีคุณภาพและมีการทำงานอย่างครบองค์ประกอบของหน่วยงานในแต่ละส่วนโดยการมีส่วนร่วมในการเข้ามามีบทบาทในพัฒนาคุณภาพ (บุญเพ็ง สิทธิวิชา, 2563) และยังมีปัญหาเรื่องการทำงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดอุดรธานี สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดอุดรธานี ซึ่งการแก้ไขปัญหาคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและองค์กรต่างๆ จะต้องมีการให้ความรู้ และการปฏิบัติเกี่ยวกับพัฒนาภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรที่เหมาะสม ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการรณรงค์ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากร โดยเน้นในเรื่องของคุณภาพชีวิตให้กับบุคลากรที่เหมาะสม มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดอุดรธานี ทั้งนี้เพื่อมุ่งหวังให้บุคลากรสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดอุดรธานี มีการเจริญเติบโตที่มีคุณภาพและมีการพัฒนาที่มีคุณภาพของหน่วยงานและประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดอุดรธานี
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดอุดรธานี

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงผสมผสาน โดยใช้วิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ และวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคลากรสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดอุดรธานี จำนวน 37,903 คน (สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดอุดรธานี ณ วันที่ 10 พฤษภาคม 2567)

กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดอุดรธานี จำนวน 37,903 คน ที่ได้มาโดยการสุ่มแบบชั้นภูมิ เป็นการสุ่มตัวอย่างจากประชากรที่มีความแตกต่างกันระหว่างหน่วยสุ่มที่สามารถจำแนกออกเป็นชั้นภูมิ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความครบถ้วน ครบคลุมและคำนวณหาจำนวนตัวอย่างตามสูตร Yamane (1973) ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดอุดรธานี จำนวน 394 คน (กัลยา วาณิชบัญชา, 2560)

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้โดยการสัมภาษณ์ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ได้จากการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง พิจารณาจากความสามารถในการให้ความรู้ และประสบการณ์ ประกอบด้วย ผู้บริหารในสำนักงานองค์กรส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี จำนวน 1 กลุ่ม จำนวน 10 คน ที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดอุดรธานี พิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดอุดรธานี

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามใช้สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณและแบบสัมภาษณ์ ใช้สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยดำเนินการ ดังนี้

แบบสอบถาม (การวิจัยเชิงปริมาณ) ส่วนประกอบของแบบสอบถามประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดอุดรธานี ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดอุดรธานี และ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดอุดรธานี

3. ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม

3.1 การสร้างเครื่องมือเชิงปริมาณที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้ (1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการสร้างแบบสอบถาม (2) กำหนดขอบเขตของคำถาม และโครงสร้างของแบบสอบถามให้ครอบคลุมกรอบแนวคิดการวิจัย นำเสนอที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบ ปรับปรุง แก้ไขแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์ (3) นำแบบสอบถามฉบับร่างที่แก้ไขปรับปรุงแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยพิจารณาคัดขั้วความสอดคล้อง และ (4) ตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่แก้ไขและผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงแล้วไปทำการทดสอบ จำนวน 40 คน กับประชากรที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างในสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย จากนั้นนำมาทดสอบความเชื่อมั่นโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ที่ระบุความเชื่อมั่น 0.84 โดยใช้วิธีของ Cronbach จากนั้นนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงสมบูรณ์แล้วนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดต่อไป

3.2 แบบสัมภาษณ์ (การวิจัยเชิงคุณภาพ) แบบสัมภาษณ์ออกเป็น 1 ส่วน ดังนี้

การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง เพื่อใช้สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก เสริมการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อต้องการให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับข้อเสนอเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรสำนักงานองค์กรส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี ใช้สำหรับการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ดังนี้

4. ขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์

การสร้างเครื่องมือเชิงคุณภาพที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้ (1) ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พร้อมวิเคราะห์เป็นข้อมูลคำถามเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบในเรื่องแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดอุดรธานี (2) นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาวางโครงสร้างแบบสัมภาษณ์โดยกำหนดขอบเขตเนื้อหาครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยตามกรอบแนวคิดของการวิจัย และขอคำแนะนำจากที่ปรึกษาเพื่อความสมบูรณ์ในประเด็นและเนื้อหาในแบบสัมภาษณ์ยิ่งขึ้น (3) พัฒนาแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยยิ่งขึ้น และใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลและข้อเท็จจริงที่จะนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ในลำดับต่อไป และ (4) นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างแล้วนำเสนอให้ที่ปรึกษาตรวจสอบและนำไปปฏิบัติในภาคสนามต่อไป

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม มีขั้นตอนดังนี้

1) การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามนำแบบสอบถามที่ผ่านการพัฒนา และปรับปรุงจนมีคุณภาพในระดับที่ยอมรับได้ไปดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง และผู้ช่วยวิจัยซึ่งผู้วิจัยขอความร่วมมือจากบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดอุดรธานี ก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยชี้แจงเกี่ยวกับรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การวิจัยเครื่องมือ ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลขั้นตอน และวิธีเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วนแก่ผู้ช่วยวิจัย

2) การขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม และทำหนังสืออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรกลุ่มตัวอย่าง

3) ผู้วิจัยได้นำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล นำเสนอบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดอุดรธานี เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้

4) แจกจ่าย และเก็บแบบสอบถามจากประชากร กลุ่มตัวอย่าง

5) รับแบบสอบถามกลับคืน ตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วนสมบูรณ์แล้วไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ตามขั้นตอน ดังนี้

1) ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา บทความ งานวิจัย ในลักษณะการวิจัยเอกสาร ได้แก่ ส่วนที่เป็นคำอธิบายจากเอกสาร หนังสือ ตำรา ที่เป็นแนวคิดทฤษฎี รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยการทบทวนแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรสำนักงานองค์กรส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี

2) การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยประสานงาน เพื่อขออนุญาตกลุ่มเป้าหมาย ผู้ให้ข้อมูลทางโทรศัพท์ แล้วเดินทางไปตามวันเวลาที่นัดหมาย ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยแนะนำตนเอง สร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้วิจัยกับผู้ถูกสัมภาษณ์ แจ้งวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ แล้วดำเนินการสัมภาษณ์แบบสนทนากลุ่มพูดคุยอย่างเป็นกันเองตามแนวทางการสัมภาษณ์ที่วางไว้ โดยเปิดโอกาสให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้แสดงทัศนะของตนเองอย่างเต็มที่

6. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ทำการประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้ การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม หลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม ดังนี้

1) การวิเคราะห์ข้อมูล วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 คุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดอุดรธานี โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ประกอบการอภิปรายผล

2) การวิเคราะห์ข้อมูล วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดอุดรธานี นำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย ใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณโดยใช้วิธีการคัดเลือกตัวแปรแบบเป็นลำดับขั้น ประกอบการอภิปรายผล

3) การวิเคราะห์ข้อมูล วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดอุดรธานี ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาโดยคัดเลือกและจำแนกข้อมูล จัดระเบียบข้อมูลให้เป็นระบบ จัดทำบรรณานุกรมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล แล้วนำข้อมูลไปเขียนเป็นรายงานตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

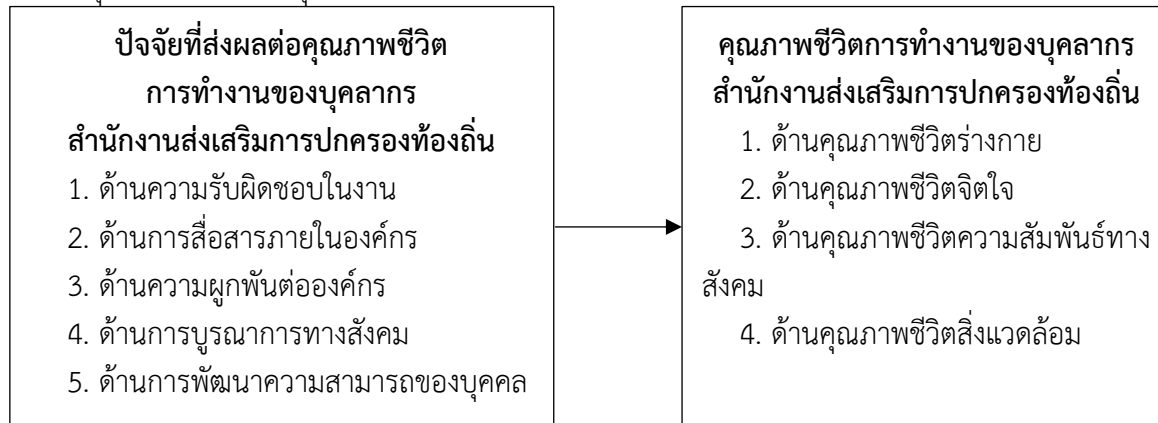
1) การวิเคราะห์ เอกสาร หนังสือ ตำรา โดยการทบทวนแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดอุดรธานี

2) วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มาเป็นกรอบแนวคิดในแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดอุดรธานี

3) ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยใช้การสรุปความ และการตีความ และนำเสนอข้อมูลโดยการพรรณนาวิเคราะห์ เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดอุดรธานี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดอุดรธานี สามารถสรุปกรอบแนวคิดดัง ภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. คุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดอุดรธานี

ผลการวิเคราะห์คุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดอุดรธานี สามารถสรุปดังตารางที่ 1 ต่อไปนี้

ตารางที่ 1 คุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดอุดรธานี

คุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
	ด้านคุณภาพชีวิตร่างกาย	3.32	1.22	ปานกลาง
	ด้านคุณภาพชีวิตจิตใจ	2.52	1.49	น้อย
	ด้านคุณภาพชีวิตความสัมพันธ์ทางสังคม	3.28	1.23	ปานกลาง
	ด้านคุณภาพชีวิตสิ่งแวดล้อม	3.13	0.70	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม		3.00	0.00	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า คุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.00$ S.D.=.00) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านคุณภาพชีวิตร่างกาย ($\bar{X} = 3.32$ S.D.=1.22) ด้านคุณภาพชีวิตความสัมพันธ์ทางสังคม ($\bar{X} = 3.28$ S.D.=1.23) ด้านคุณภาพชีวิตสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 3.13$ S.D.=.70) และด้านคุณภาพชีวิตจิตใจ ($\bar{X} = 2.52$ S.D.=1.49) ตามลำดับ

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดอุดรธานี

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดอุดรธานี สามารถสรุปดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรสำนักงานองค์กรส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี

ลำดับตัวแปร ที่ได้รับการคัดเลือก	B	S.E.	Beta	t	P-value	Collinearity Statistics	
						Tolerance	VIF
ค่าคงที่	-6.703	1.028		-6.523	.000*	-8.723	-4.683
ด้านความรับผิดชอบ ในงาน (X ₁)	1.552	.062	.807	24.900	.704	1.429	1.674
ด้านการสื่อสารภายใน องค์กร (X ₂)	1.346	.289	.335	4.665	.439	.779	1.914
ด้านความผูกพัน ต่อองค์กร (X ₃)	.422	.154	.416	2.734	.007*	.119	.726
ด้านการบูรณาการ ทางสังคม (X ₄)	-.703	.107	-.681	-6.546	.000*	-.914	-.492
ด้านการพัฒนา ความสามารถของบุคคล (X ₅)	.410	.054	.470	7.653	.000*	.305	.516
SE _{est} = ±.41480 R = .857; R ² = .734 ; Adj. R ² = .731; F = 212.401; p-value = 0.01							

จากตาราง 2 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดอุดรธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ด้านความผูกพันต่อองค์กร (X₃) ด้านการพัฒนาความสามารถของบุคคล (X₅) และด้านการบูรณาการทางสังคม (X₄) มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ (b) เท่ากับ .422 .401 และ -.703 ตามลำดับ ส่วนตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดอุดรธานี อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบในงาน (X₁) ด้านการสื่อสารภายในองค์กร (X₂) อย่างไรก็ตามตัวแปรทั้งหมดรวมกันพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดอุดรธานีมีความเชื่อมั่น 96.3%, ความคาดเคลื่อนเท่ากับ ±.41480 (F = 212.401 ; p-value = 0.01)

3. แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดอุดรธานี

ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรสำนักงานองค์กรส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี พบว่า ควรมีการรับรู้ความพึงพอใจสถานะทางด้านร่างกาย จิตใจ ในการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมและสภาพแวดล้อมซึ่งมีผลต่อชีวิตประจำวัน โดยมีการรับรู้ความรู้สึกทางบวกที่บุคคลมีต่อบุคลากรการรับรู้ภาพลักษณ์ต่อการรับรู้ถึงความรู้สึกภาคภูมิใจของบุคลากรในการรับรู้เรื่องความสัมพันธ์ของบุคลากรกับบุคคลอื่นและมีความมั่นคงในชีวิตในการทำงานของบุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

คุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านคุณภาพชีวิตร่างกาย ด้านคุณภาพชีวิตความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านคุณภาพชีวิตสิ่งแวดล้อม และด้านคุณภาพชีวิตจิตใจ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นยังไม่มี การส่งเสริมและพัฒนาในแต่ละด้านเท่าที่ควรเป็นดังนั้นจึงทำให้ ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐพล อุตสาหัส (2566) คุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านผลปรากฏว่า ด้านการปฏิบัติงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 3.96 และด้านค่าตอบแทนที่เหมาะสมและเป็นธรรมมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ 3.28 แต่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประพัทธ์พงศ์ ผลแก้ว (2563) คุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรในสำนักงานเทศบาลนครอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรในสำนักงานเทศบาลนครอุบลราชธานี ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดอุดรธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ด้านความผูกพันต่อองค์กร ด้านการพัฒนาความสามารถของบุคคล และด้านการบูรณาการทางสังคม ส่วนตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดอุดรธานี อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบในงาน ด้านการสื่อสารภายในองค์กร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตทั้ง 3 ด้านนั้นมีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากร ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสิทธิชัย วิสุทโธ (หวานผล) (2561) ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานเทศบาลในอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า วัฒนธรรมองค์การ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ คุณภาพชีวิตการทำงาน ของพนักงานเทศบาลในอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี อยู่ในระดับสูง ($r=.680^{**}$) และหลักสัจคหวัดถุ 4 มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานเทศบาลในอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรีอยู่ในระดับสูง ($r=.759^{**}$ ตามลำดับ) แต่สอดคล้องกับงานวิจัยของ นฤมล ไทรตระกูล (2564) ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอนิคมน้ำจืด จังหวัดระยอง ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอนิคมน้ำจืด จังหวัดระยอง พบว่า ส่วนงานที่สังกัด ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอนิคมน้ำจืด จังหวัดระยอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดอุดรธานี พบว่า ควรมีการรับรู้ความพึงพอใจสภาวะทางด้านร่างกาย จิตใจ ในการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคม และสภาพแวดล้อมซึ่งมีผลต่อชีวิตประจำวัน โดยมีการรับรู้ความรู้สึกลทางบวกที่บุคคลมีต่อบุคลากรการรับรู้ภาพลักษณ์ต่อการรับรู้ถึงความรู้สึกลทางบวกของบุคลากรในการรับรู้เรื่องความสัมพันธ์ของบุคลากรกับบุคคลอื่น และมีความมั่นคงในชีวิตในการทำงานของบุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีศักดิ์ สุวรรณธรรมมา (2562) แนวทางการพัฒนาบุคลากรท้องถิ่น : กรณีศึกษาเทศบาลนครนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี พบว่า แนวทางการพัฒนาบุคลากรของเทศบาลนครนนทบุรีคือจะต้องสร้างความตระหนักให้บุคลากรมีความต้องการที่จะพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา ยึดหลัก “บุคลากรเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” กำหนดเป้าหมาย ตัวชี้วัดที่ชัดเจน รวมถึงจะต้องนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาบุคลากรท้องถิ่นด้วย และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐริกา แป้นถึง (2566) คุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี พบว่า ข้อเสนอแนะควรพัฒนาศักยภาพของพนักงาน โดยส่งเสริมด้านการศึกษาลดภาระงานให้แก่พนักงานที่

กำลังศึกษาต่อเพื่อเพิ่มค่าตอบแทน เงินประจำตำแหน่ง หรือค่าล่วงเวลาให้สูงขึ้น ส่งเสริมสวัสดิการของพนักงาน โดยเฉพาะค่าพาหนะเดินทาง ค่ารักษาพยาบาล ค่าโบนัสท้ายปี และค่าเล่าเรียนบุตรในโอกาสพิเศษต่างๆ

สรุปผลการวิจัย

คุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น คือ ด้านคุณภาพชีวิตร่างกาย ด้านคุณภาพชีวิตความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านคุณภาพชีวิตสิ่งแวดล้อม แต่ในส่วนของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้แก่ ด้านความผูกพันต่อองค์กร ด้านการพัฒนาความสามารถของบุคคล และด้านการบูรณาการทางสังคม และด้านคุณภาพชีวิตจิตใจ และควมมีการรับรู้ความพึงพอใจสภาวะทางด้านร่างกาย จิตใจ ในการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมและสภาพแวดล้อมซึ่งมีผลต่อชีวิตประจำวัน โดยมีการรับรู้ความรู้สึกทางบวกที่บุคคลมีต่อบุคลากรการรับรู้ภาพลักษณ์ต่อการรับรู้ถึงความรู้สึกภาคภูมิใจของบุคลากรในการรับรู้เรื่องความสัมพันธ์ของบุคลากรกับบุคคลอื่นและมีความมั่นคงในชีวิตในการทำงานของบุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ควรมีการจัดโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคลากรสำนักงานองค์กรส่วนท้องถิ่นให้ครอบคลุม เพื่อให้มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดอุดรธานี ให้มากยิ่งขึ้น

1.2 ควรเน้นการพัฒนาสุขภาพ และการศึกษาให้กับบุคลากรสำนักงานองค์กรส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นการเพิ่มคุณภาพชีวิตของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดอุดรธานี อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

2.1 ควรมีการนำคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากร ซึ่งประกอบด้วย หลักการ กระบวนการ และขั้นตอนการพัฒนา ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดอุดรธานี

2.2 ควรมีการศึกษาคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากร ให้เข้าใจทุกขั้นตอนอย่างละเอียด ชัดเจน ก่อนนำรูปแบบไปใช้

2.3 ควรมีการเตรียมความพร้อมด้วยการศึกษา ทำความเข้าใจเกี่ยวกับบริบทของการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้เกิดความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินการในหน่วยงาน

3. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายสำหรับการพัฒนาคุณภาพชีวิตระหว่าง หน่วยงาน ชุมชน และองค์กรภายนอกที่เกี่ยวข้อง

3.2 ควรมีการศึกษาวิจัยคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรสำนักงานองค์กรส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานีที่ยั่งยืนด้วยการวิจัยแบบมีส่วนร่วม

3.3 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่สัมพันธ์กับความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดอุดรธานี

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วาณิชบัญชา. (2560). การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS for Window. (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ: สามลดา.
- ณัฐพล อุตสาหัส. (2566). คุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ 7(1), 112-129.
- ณัฐริกา แป้นถิง. (2566). คุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอมือง จังหวัดชลบุรี (รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา).
- นฤมล ไทรตระกูล. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอนิคมน้ำจืด จังหวัดระยอง. (รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา).
- บุญเพ็ง สิทธิวงษา. (2563). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายแผนยุทธศาสตร์จังหวัดอุดรธานี. วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด, 9(2), 636-646.
- ประพัทธ์พงศ์ ผลแก้ว. (2563). คุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรในสำนักงานเทศบาลนครอุบลราชธานี. (รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีปทุม).
- พระสิทธิชัย วิสุทโธ (หวานผล). (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานเทศบาลในอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี. (รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย).
- วิจิตรา (ฟุ้งลัดดา) วิเชียรชม. (2555). กฎหมายสวัสดิการสังคม. กรุงเทพฯ: โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศรีศักดิ์ สุวรรณธรรมมา. (2562). แนวทางการพัฒนาบุคลากรท้องถิ่น : กรณีศึกษาเทศบาลนครนนทบุรี. (รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง).
- สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2567). วาระปฏิรูปพิเศษ 9: ปฏิรูปองค์การมหาชน. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน. (2567). นโยบายสำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567. กรุงเทพฯ: กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน.
- สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ. (2567). อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ (Convention on the Rights of Persons with Disabilities-CRPD). กรุงเทพฯ: สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ.
- Yamane, T. (1973). Statistics: An Introductory Analysis. (3rd Ed.). New York: Harper and Row Publications.

Health Promotion Behaviors to Prevent Coronavirus 2019 Infection Among People in Udon Thani Province

Boonpeng Sittivongsa^{1*}

¹Northeastern University, Thailand

*Corresponding author. E-mail: boonpeng.sit@neu.ac.th

ABSTRACT

The objectives of this research are 1) to study health promotion behaviors to prevent coronavirus 2019 infection, 2) to study factors influencing health promotion behaviors to prevent coronavirus 2019 infection, and 3) to find guidelines Development of health promotion behaviors to prevent coronavirus 2019 infection among people in Udon Thani Province. It is quantitative research and qualitative research the sample group used in the research was 400 people who were voters in Udon Thani Province and a group of 10 people who provided relevant information. The research tools were questionnaires and interviews. Statistics used were averages, standard deviation, Multiple regression analysis and descriptive statistics. The results of the research found that: 1) Health promotion behavior in preventing infection with coronavirus 2019 of people in the area of Udon Thani province. Overall, it is at a moderate level. 2) Factors influencing health promotion behavior to prevent coronavirus 2019 infection among people in Udon Thani Province. Statistically significant were the perception of the risk of disease (X1), the perception of the benefits of disease prevention practices (X3), the coefficient of the predictor in the raw score (b) was equal to .191 and .082 respectively. And 3) Needs should be created for oneself to create motivation to maintain livelihoods. There is a network to prevent infection. There is prevention and treatment and expert lecturers are arranged to provide knowledge. Understanding of the 2019 coronavirus, receiving information from various channels always through government officials through various websites thoroughly and create knowledge in the daily life of people in various contexts effectively.

Keywords: Health Promotion Behavior, Prevention of Coronavirus Infection 2019, People

พฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี

บุญเพ็ง สิทธิวงษา^{1*}

¹มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประเทศไทย

*Corresponding author. E-mail: boonpeng.sit@neu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และ 3) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี จำนวน 400 คน และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ และสถิติเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า 1) พฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ด้านการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรค (X1) ด้านการรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติเพื่อป้องกันโรค (X3) มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ (b) เท่ากับ .191 และ .082 ตามลำดับ และ 3) ควรมีการสร้างความต้องการให้ตัวเองในการสร้างแรงจูงใจในการรักษาการดำรงชีวิต โดยมีเครือข่ายในการป้องกันการติดเชื้อโรค มีการป้องกันรักษาและจัดวิทยากรที่ชำนาญให้ความรู้ ความเข้าใจในเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากช่องทางต่างๆ อยู่เสมอผ่านทางเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผ่านเว็บไซต์ต่างๆ อย่างทั่วถึง และสร้างองค์ความรู้ในการใช้ชีวิตประจำวันของประชาชนในบริบทต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: พฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพ, การป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019, ประชาชน

© 2023 JOMSD: Journal of Organizational Management and Social Development

บทนำ

การแพร่กระจายของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 นั้น องค์การอนามัยโลกได้เผยแพร่ข้อมูลไว้ว่า เชื้อไวรัสสามารถแพร่กระจายจากคนสู่คนได้ทางละอองฝอยจากจามหรือปากที่ถูกขับออกมาเมื่อผู้ป่วย ไอ จาม หรือพูดคุยน โดยไม่มีอุปกรณ์ป้องกันละอองฝอยอาจเกิดการติดเชื้อได้โดยตรงโดยการสูดเข้าไปทางปากและจมูกหรือทางอ้อมจากการสัมผัสบริเวณที่มีการปนเปื้อนของเชื้อโรคแล้วสัมผัสจมูก ปาก ตา โดยที่ไม่ได้ทำความสะอาดมือ (WHO, 2009) จึงมีคำแนะนำเบื้องต้นในการป้องกันเพื่อลดการแพร่ระบาดของเชื้อโรคโดยให้สวมหน้ากากอนามัยล้างมือบ่อยๆ ด้วยสบู่และน้ำหรือเจลล้างมือที่มีส่วนผสมหลักเป็นแอลกอฮอล์ รักษาระยะห่างจากผู้อื่นอย่างน้อย 1 เมตร หลีกเลี่ยงการเดินทางไปยังพื้นที่แออัดอากาศไม่ถ่ายเท รวมทั้งการเข้ารับวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 การแยกกักตัวเมื่อติดเชื้อหรือเป็นผู้สัมผัสผู้ติดเชื้อที่มีความเสี่ยงสูง ปฏิบัติตนตามมาตรการการป้องกันการแพร่กระจายอย่างเคร่งครัดแม้จะฉีดวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แล้ว (บงกช โมระสกุล และ พรศิริ พันธสี, 2564)

ปัจจุบันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด-19 (COVID-19) คือโรคติดเชื้อซึ่งเกิดจากเชื้อไวรัสโคโรนา สายพันธุ์ใหม่ที่มีการค้นพบในเดือนธันวาคม ปี ค.ศ. 2019 มีชื่อทางการว่า SARS-CoV-2 คาดว่าเชื้อไวรัสเกิดการกลายพันธุ์แล้วระบาดจากสัตว์สู่คนโดยเริ่มมีการระบาดที่เมืองอู่ฮั่น ประเทศจีน จนเกิดการแพร่ระบาดไปทั่วโลก โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จะเกิดการติดเชื้อที่ระบบทางเดินหายใจ ผู้ติดเชื้อจะมีอาการเล็กน้อยถึงปานกลางสามารถฟื้นตัวได้โดยไม่ต้องรักษาเป็นพิเศษในกลุ่มของเด็กและวัยรุ่นเป็นกลุ่มผู้ติดเชื้อที่มีความเสี่ยงต่ำ ส่วนใหญ่จะมีอาการเล็กน้อยถึงปานกลาง ในกลุ่มผู้สูงอายุและผู้ที่มีโรคประจำตัว เช่น โรค ความดันโลหิตสูง โรคเบาหวาน โรคหลอดเลือดหัวใจ โรคระบบทางเดินหายใจเรื้อรังและโรคมะเร็ง จะเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงสูง มีแนวโน้มที่จะพบอาการที่รุนแรงมากขึ้น อาการที่พบได้โดยทั่วไปของผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ อาการอ่อนเพลีย เป็นไข้ ไอ สูญเสียความสามารถในการดมกลิ่นและรับรส อาการที่รุนแรงขึ้นเล็กน้อยพบได้ไม่บ่อยนัก ได้แก่ อาการเจ็บคอ ปวดศีรษะ ปวดเมื่อยตามตัว ท้องเสีย มีผื่น ตาแดงหรือระคายเคืองตา อาการที่รุนแรงพบได้น้อยได้แก่ เจ็บหน้าอก หายใจถี่ มึนงง ทั้งนี้อาการป่วยหนักและการเสียชีวิตจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 สามารถเกิดขึ้นได้กับทั้งในกลุ่มที่มีความเสี่ยงต่ำและความเสี่ยงสูง (กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, 2563)

กระบวนการส่งเสริมให้ประชาชนให้ได้เพิ่มความสามารถในการควบคุมปัจจัยต่างๆ ป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่มีผลต่อสุขภาพของตนเองและสร้างเสริมสุขภาพของตนเองให้ดีขึ้น โดยมุ่งหวังที่จะให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภาวะสุขภาพของประชาชนในทางบวก มุ่งหวังพัฒนาประชาชนให้มีระดับสุขภาพที่ดีขึ้น องค์การอนามัยโลกพร้อมกับประเทศต่างๆ ทั่วโลกได้ผลักดันแนวคิดยุทธศาสตร์การสร้างเสริมสุขภาพของประชาชน โดยประเทศไทยได้ดำเนินการในเรื่องนโยบายสร้างเสริมสุขภาพของประชาชนและมีการปฏิรูปและพัฒนาระบบสุขภาพของประชาชนในประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นการสร้างเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุที่ดีแทนการซ่อมแซมสุขภาพของประชาชนที่เสียให้ประชาชนความรู้ความเข้าใจเห็นความสำคัญของสุขภาพของประชาชน และหันมาเอาใจใส่เรื่องสุขภาพของประชาชนไม่เพียงแต่ป้องกันตัวเองไม่ให้เจ็บป่วย แต่จะมุ่งสร้างเสริมสุขภาพของประชาชนที่ดีด้วยแนวทางต่างๆ ให้เป็นไปเพื่อเกิดสุขภาพะทั่วทั้งสังคม ลดการเจ็บป่วย การพิการและการตายของผู้สูงอายุที่ไม่สมควร จากข้อมูลในปี พ.ศ. 2565 จังหวัดอุดรธานีมีประชาชนติดเชื้อไวรัสโคโรนาอยู่ที่ 1,345 คน (ควบคุมโรค,กรมกระทรวงสาธารณสุข, 2564)

ปัจจุบันการแพร่กระจายของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น ซึ่งอยู่ในกลุ่มโรคที่ติดต่อรวดเร็วและทำให้ถึงแก่ชีวิตได้ สาเหตุสำคัญคือ พฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ ในการดำเนินชีวิตไม่ว่าจะเป็นการรับประทานอาหาร การใกล้ชิดกลุ่มเสี่ยง การสัมผัสกลุ่มเสี่ยง การไม่ออกกกำลังกาย การไม่มีความรู้ในการป้องกันตนเอง เป็นต้น ดังนั้นผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชน จึงได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชน เพื่อหาแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชน ประเด็นดังกล่าวทำให้ผู้วิจัย ศึกษาวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี ตลอดทั้งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี และหาแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี
3. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยมีระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1.1 การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มประชากร ได้แก่ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี จำนวน 1,253,835 คน (ข้อมูลจาก สำนักงานการเลือกตั้งประจำจังหวัดอุดรธานี ณ วันที่ 15 มีนาคม 2567)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ มีสิทธิเลือกตั้งในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี จำนวน 1,253,835 คน ที่ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เป็นการสุ่มตัวอย่างจากประชากรที่มีจำนวนมาก มีความแตกต่างกันระหว่างหน่วยสุ่มที่สามารถจำแนกออกเป็นชั้นภูมิ เพื่อให้ข้อมูลที่ได้มีความครบถ้วน ครอบคลุม และ การคัดเลือกประชากรกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1973) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน (กลยา วา นิชัยบัญชา, 2560)

1.3 การวิจัยเชิงคุณภาพ ประชากรกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับหาแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก ด้วยการคัดเลือกแบบเจาะจง โดยพิจารณาจากผู้ที่มีความรู้ จำนวน 10 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม ที่สร้างขึ้นโดยการศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้ครอบคลุมเนื้อหาและวัตถุประสงค์ในการศึกษาตามกรอบแนวคิดของตัวแปรต้นและตัวแปรตามของพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะหาแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี

2.2 ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม การสร้างเครื่องมือเชิงปริมาณที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้ (1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการสร้างแบบสอบถาม (2) กำหนดขอบเขตของคำถาม และโครงสร้างของแบบสอบถามให้ครอบคลุมกรอบแนวคิดการวิจัย นำเสนอที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบ ปรับปรุง แก้ไขแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์ (3) นำแบบสอบถามฉบับร่างที่แก้ไขปรับปรุงแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยพิจารณาคัดค้านความส่อคล่อง และ (4) ตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่แก้ไขและผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงแล้วไปทำการทดสอบ จำนวน 40 คน กับประชากรที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างในประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในพื้นที่จังหวัดหนองคาย จากนั้นนำมาทดสอบความเชื่อมั่น

โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ที่ระบุความเชื่อมั่น 0.86 โดยใช้วิธีของ Cronbach จากนั้นนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงสมบูรณ์แล้วนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดต่อไป

2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ที่สร้างขึ้นโดยการศึกษาเอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้ครอบคลุมเนื้อหาและ วัตถุประสงค์ในการศึกษาตามกรอบแนวคิดของตัวแปรตามของแนวทางการพัฒนาพฤติกรรม การสร้างเสริม สุขภาพในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับการหาแนวทางการพัฒนา พฤติกรรม การสร้างเสริมสุขภาพในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัด อุตรดิตถ์ เป็นคำถามประเภทสัมภาษณ์เชิงลึกในภาคสนาม

2.4 ขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์ การสร้างเครื่องมือเชิงคุณภาพที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้ (1) ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร และ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พร้อมวิเคราะห์เป็นข้อมูลคำถามเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบในเรื่องแนวทางการพัฒนาพฤติกรรม การสร้างเสริมสุขภาพในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดอุตรดิตถ์ (2) นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาวางโครงสร้างแบบสัมภาษณ์โดยกำหนดขอบเขตเนื้อหาครอบคลุมตาม วัตถุประสงค์ของการวิจัยตามกรอบแนวคิดของการวิจัย และขอคำแนะนำจากที่ปรึกษาเพื่อความสะดวกใน ประเด็นและเนื้อหาในแบบสัมภาษณ์ยิ่งขึ้น (3) พัฒนาแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยยิ่งขึ้น และใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลและข้อเท็จจริงที่จะนำมา วิเคราะห์และสังเคราะห์ในลำดับต่อไป และ (4) นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างแล้วนำเสนอให้ที่ปรึกษารตรวจสอบและ นำไปปฏิบัติในภาคสนามต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่ จังหวัดอุตรดิตถ์ โดยมีขั้นตอนการเก็บแบบสอบถาม ดังนี้ 1) ทำหนังสือถึงผู้นำชุมชนแต่ละหมู่บ้าน เพื่อขออนุญาต แจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง 2) ลงพื้นที่เก็บข้อมูลแบบสอบถามด้วยตนเอง 3) หลังจากนั้นรวบรวม แบบสอบถามมาตรวจให้คะแนน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยประสานงาน เพื่อขออนุญาตกลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลทางโทรศัพท์ แล้วเดินทางไปตามวันเวลาที่นัดหมาย ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยแนะนำตนเอง สร้าง ความคุ้นเคยระหว่างผู้วิจัยกับผู้ถูกสัมภาษณ์ แจ้งวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ แล้วดำเนินการสัมภาษณ์ พูดคุยอย่างเปิดเผยตามแนวทางการสัมภาษณ์ที่วางไว้ โดยเปิดโอกาสให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้แสดงทัศนะของ ตนเองอย่างเต็มที่ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลและข้อเท็จจริง การสัมภาษณ์เชิงลึก โดยสัมภาษณ์ด้วยตนเอง มีการบันทึก เทป มีการบันทึกภาพ สถานที่สัมภาษณ์ตำบลบ้านชัย อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุตรดิตถ์ ใช้เวลาในการสัมภาษณ์แต่ ละท่านประมาณ 20 นาที แล้วนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ในลำดับต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ทำการประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัย ทางสังคมศาสตร์ ดังนี้ การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม หลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม เรียบร้อยแล้ว นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อการ วิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม ดังนี้

1) การวิเคราะห์ข้อมูล วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พฤติกรรม การสร้างเสริมสุขภาพในการป้องกันการ ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดอุตรดิตถ์ โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน ประกอบการอภิปรายผล

2) การวิเคราะห์ข้อมูล วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี ใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ประกอบการอภิปรายผล

3) การวิเคราะห์ข้อมูล วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 แนวทางการพัฒนาพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาโดยคัดเลือก และจำแนกข้อมูล จัดระเบียบข้อมูลให้เป็นระบบ จัดทำบรรณานุกรมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล แล้วนำข้อมูลไปเขียนเป็นรายงานตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยต่อไป

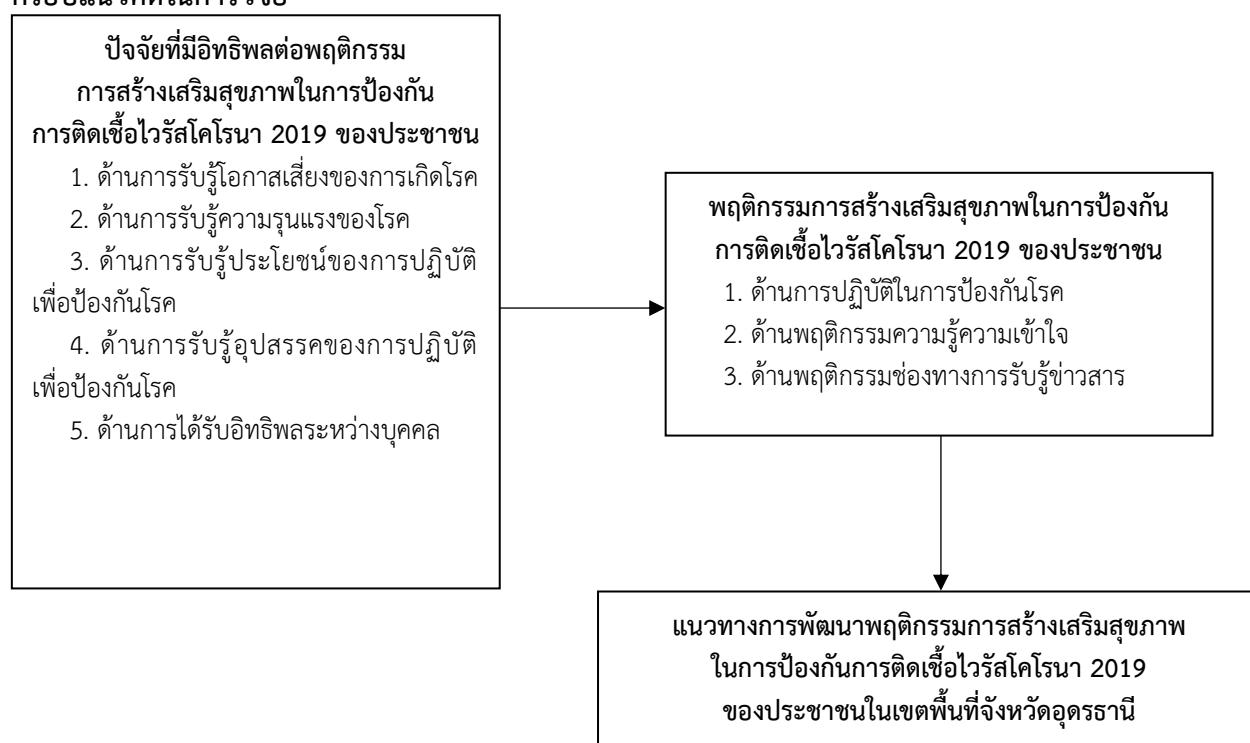
4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

1) การวิเคราะห์ เอกสาร หนังสือ ตำรา โดยการทบทวนแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี

2) วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มาเป็นกรอบแนวคิดในแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี

3) ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยใช้การสรุปความและการตีความ และนำเสนอข้อมูลโดยการพรรณนาวิเคราะห์ เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. พฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี

ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี สามารถสรุปดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 พฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี

พฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านการปฏิบัติในการป้องกันโรค	3.05	0.32	ปานกลาง
ด้านพฤติกรรมความรู้ความเข้าใจ	3.04	0.33	ปานกลาง
ด้านพฤติกรรมช่องทางการรับรู้ข่าวสาร	3.07	0.28	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	3.06	0.26	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า พฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.06$ S.D.=0.26) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง จัดเรียงอันดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านพฤติกรรมช่องทางการรับรู้ข่าวสาร ($\bar{X} = 3.07$ S.D.=0.28) ด้านการปฏิบัติในการป้องกันโรค ($\bar{X} = 3.05$ S.D.=0.32) และด้านพฤติกรรมความรู้ความเข้าใจ ($\bar{X} = 3.04$ S.D.=0.33) ตามลำดับ

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี สามารถสรุปดังตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี

ลำดับตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือก	B	S.E.	Beta	t	P-value	Collinearity Statistics	
						Tolerance	VIF
ค่าคงที่	.172	.072		2.435	.017	.308	.032
ด้านการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรค (X_1)	.191	.037	.228	.582	.000*	.164	.024
ด้านการรับรู้ความรุนแรงของโรค (X_2)	.254	.056	.826	7.438	.362	.316	.544
ด้านการรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติเพื่อป้องกันโรค (X_3)	.082	.027	.154	3.567	.000*	.046	.156

ตารางที่ 2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี (ต่อ)

ลำดับตัวแปร ที่ได้รับการคัดเลือก	B	S.E.	Beta	t	P-value	Collinearity Statistics	
						Tolerance	VIF
ค่าคงที่	.172	.072		2.435	.017	.308	.032
ด้านการรับรู้อุปสรรค ของการปฏิบัติเพื่อ ป้องกันโรค (X ₄)	.383	.046	.435	.675	.525	.704	.514
ด้านการได้รับอิทธิพล ระหว่างบุคคล (X ₅)	.234	.046	.224	.243	.344	.317	.147
SE _{Est} = ±.05374 R = 0.981; R ² = 0.981; Adj. R ² = 0.982; F = 239.799; p-value = 0.01							

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี ได้แก่ ด้านการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรค (X₁) ด้านการรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติเพื่อป้องกันโรค (X₃) มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ (b) เท่ากับ .191 และ .082 ตามลำดับ มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน (β) .228 และ .153 ตามลำดับ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี ได้แก่ ด้านการรับรู้ความรุนแรงของโรค (X₂) ด้านการรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติเพื่อป้องกันโรค (X₄) ด้านการได้รับอิทธิพลระหว่างบุคคล (X₅) ตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัวแปร ร่วมกันพยากรณ์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี ได้ 98.2%

3. แนวทางการพัฒนาพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี

แนวทางการพัฒนาพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี พบว่า ควรมีการสร้างความต้องการให้ตัวเองในการสร้างแรงจูงใจในการรักษาการดำรงชีวิต โดยมีเครือข่ายในการป้องกันการติดเชื้อโรค มีการป้องกันรักษาและจัดวิทยาการที่ชำนาญให้ความรู้ ความเข้าใจในการป้องกันและส่งเสริมสุขภาพตลอดทั้งการป้องกันจากเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากช่องทางต่างๆ อยู่เสมอผ่านทางเจ้าหน้าที่ของรัฐผ่านเว็บไซต์ต่างๆ อย่างทั่วถึงและสร้างองค์ความรู้ในการใช้ชีวิตประจำวันของประชาชนในบริบทต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี สามารถนำมาอภิปรายผลดังนี้

พฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนในพื้นที่ยังไม่ได้รับการแก้ไขในส่วนของด้านต่างๆ ที่ต้องมีการสร้างเสริมสุขภาพเพื่อเป็นการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แต่ทั้งนี้ต้องส่งเสริมพฤติกรรมช่องทางการรับรู้ข่าวสาร การปฏิบัติในการป้องกันโรคและด้านพฤติกรรมความรู้ความเข้าใจให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยวัฒน์ แจ่มอักษร, จุฑาภรณ์ มาสันติยะ, นภัทธัญญ์ ตันตเสน, นัทธหทัย กันทพงษ์ (2564)

พฤติกรรมกำป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้เรียนในยุคชีวิตวิถีใหม่ ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมกำป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้เรียนในยุคชีวิตวิถี โดยส่วนใหญ่จะตรวจวัดอุณหภูมิที่จุดคัดกรอง ก่อนและจุดทำความสะอาดมือทุกครั้ง และน้อยที่สุด คือ ติดตั้งแอปพลิเคชันต่างๆ ที่ป็นประโยชน์ต่อการกำป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แต่สอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤษฎา พรหมมุณี (2565) พฤติกรรมกำมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19): กรณีศึกษาตำบลยะหา อำเภอยะหา จังหวัดยะลา ผลการวิจัยพบว่า ระดับพฤติกรรมกำมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ของประชาชนในเขตตำบลยะหา อำเภอยะหา จังหวัดยะลา มีระดับพฤติกรรมกำมีส่วนร่วมของประชาชน ในภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกำสร้างเสริมสุขภาพในการกำป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี ได้แก่ ด้านการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรค ด้านการรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติเพื่อกำป้องกันโรค และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกำสร้างเสริมสุขภาพในการกำป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี ได้แก่ ด้านการรับรู้ความรุนแรงของโรค ด้านการรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติเพื่อกำป้องกันโรค ด้านการได้รับอิทธิพลระหว่างบุคคล ทั้งอาจเป็นเพราะการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรค การรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติเพื่อกำป้องกันโรคที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกำสร้างเสริมสุขภาพในการกำป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่วนการรับรู้ความรุนแรงของโรค การรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติเพื่อกำป้องกันโรค การได้รับอิทธิพลระหว่างบุคคล ยังไม่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกำสร้างเสริมสุขภาพในการกำป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิชาติ อินทเจริญ (2564) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกำป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองคองหงส์ จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า ความรู้เกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรค การรับรู้ ความรุนแรงของโรค การรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติเพื่อกำป้องกันโรค การรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติเพื่อกำป้องกัน โรค การได้รับอิทธิพลระหว่างบุคคล และการได้รับข้อมูลข่าวสาร สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมกำป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองคองหงส์ จังหวัดสงขลา ได้ ร้อยละ 31.1 ($R^2 = .311$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกำป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มากที่สุด คือ การรับรู้ความรุนแรงของโรค ($\beta = .242, p = .000$) แต่สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิญญูทัย บุญทัน (2563) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกำสร้างเสริมสุขภาพในการกำป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด 19) ของผู้สูงอายุ ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยการรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติ ปัจจัยการรับรู้อุปสรรคในการปฏิบัติ ปัจจัยการรับรู้ความสามารถของตนเอง ปัจจัยอิทธิพลระหว่างบุคคล และปัจจัยอิทธิพลจากสถานการณ์สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมกำสร้างเสริมสุขภาพในการกำป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด 19) ของผู้สูงอายุได้ ร้อยละ 61.20 ($R^2 = .612, \text{Adjusted } R^2 = .595, p = .000$) โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกำสร้างเสริมสุขภาพในการกำป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด 19) ของผู้สูงอายุมากที่สุด คือ ปัจจัยการรับรู้ความสามารถของตนเอง

แนวทางพัฒนาพฤติกรรมกำสร้างเสริมสุขภาพในการกำป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี พบว่า ควรมีการสร้างความต้องการให้ตัวเองในการสร้างแรงจูงใจในการรักษาการดำรงชีวิต โดยมีเครือข่ายในการกำป้องกันการติดเชื้อโรค มีการป้องกันรักษาและจัดวิทยาการที่ชำนาญให้ความรู้ ความเข้าใจในการกำป้องกันและส่งเสริมสุขภาพตลอดทั้งการกำป้องกันจากเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากช่องทางต่างๆ อยู่เสมอผ่านทางเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผ่านเว็บไซต์ต่างๆ อย่างทั่วถึงและสร้างองค์ความรู้ในการใช้ชีวิตประจำวันของประชาชนในบริบทต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุคนธ์ทิพย์ บัวแดง, อนุพันธ์ สุวรรณพันธ์, ปรัชญาณี คำเหลือ (2566) การพัฒนารูปแบบการกำป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา โดยใช้เครื่องมือธรรมชาติตำบล ตำบลตุม อำเภอศรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัย

พบว่า รูปแบบการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาโดยใช้เครื่องมือธรรมชาติตำบล อำเภอศรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ คือ ศึกษาบริบท วัฒนธรรม ความเชื่อ ทรัพยากรในชุมชน สร้างการมีส่วนร่วมและสร้างภาคีเครือข่าย การสนับสนุนแบบบูรณาการของทุกหน่วยงาน การขับเคลื่อนสู่การประเมินผล แต่สอดคล้องกับงานวิจัยของ สิตติปาตีฮอร์ อีลา, อิกวาณี วานี, อาฟิเดห์ ดอเลาะ, วัชระ ขาวสังข์ และปิยะดา มณีนิล (2564) การแก้ปัญหาการรับมือและการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 องค์การบริหารส่วนตำบลม่วงเตี้ย อ.แม่ลาน จ.ปัตตานี ผลการวิจัยพบว่า มีการแก้ปัญหาการรับมือและการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยการแก้ปัญหาที่มีการปฏิบัติตามมาตรการที่รัฐบาลออกประกาศ และได้กำหนดในการปฏิบัติของประชาชนที่ต้องปฏิบัติอย่างเคร่งครัดโดยให้ประชาชนสวมใส่หน้ากากอนามัยทุกครั้งก่อนออกจากบ้านและหมั่นล้างมืออยู่เสมอเพื่อป้องกันเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 การจัดอบรมประชาสัมพันธ์ มีการเตรียมความพร้อมทุกเรื่องทั้งในการเตรียมสถานที่ในการกักตัวให้กับประชาชนที่กลับจากต่างประเทศและต่างจังหวัด รักษาระยะห่าง สวมใส่หน้ากากอนามัยตลอดในการปฏิบัติงาน การป้องกัน มีการตรวจไข้และบริการเจลล้างมือให้กับ บุคลากรประชาชนก่อนมาใช้บริการ

สรุปผลการวิจัย

พฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี คือ ด้านพฤติกรรมช่องทางการรับรู้ข่าวสาร ด้านการปฏิบัติในการป้องกันโรค และด้านพฤติกรรมความรู้ความเข้าใจ ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี ได้แก่ ด้านการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรค และด้านการรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติเพื่อป้องกันโรค และควรมีการสร้างความต้องการให้ตัวเองในการสร้างแรงจูงใจในการรักษาการดำรงชีวิต โดยมีเครือข่ายในการป้องกันการติดเชื้อโรค มีการป้องกันรักษาและจัดวิทยากรที่ชำนาญให้ความรู้ ความเข้าใจในเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากช่องทางต่างๆ อยู่เสมอผ่านทางเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผ่านเว็บไซต์ต่างๆ อย่างทั่วถึงและสร้างองค์ความรู้ในการใช้ชีวิตประจำวันของประชาชนในบริบทต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

1.1 รมรณรงค์ให้ประชาชนและเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องนำนโยบายการสร้างเสริมสุขภาพในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด 19) ของประชาชนไปปฏิบัติภายในชุมชนอย่างจริงจัง

1.2 ผู้นำชุมชนควรกำหนดแนวทางพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนตามแผนในการปฏิบัติ โดยมีแบบแผนอย่างชัดเจนเป็นกฎ ระเบียบ ข้อปฏิบัติ และสามารถนำไปปรับใช้กับประชาชนอย่างเป็นรูปธรรม

1.3 ควรให้หน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องหรือเจ้าหน้าที่แต่ละฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติหน้าที่ในการส่งเสริมพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ

1.4 ควรให้หน่วยงานในจังหวัด อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน ช่วยประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนในเชิงบวกให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยเชิงลึกโดยการลงสัมภาษณ์ถึงกระบวนการ รูปแบบ วิธีการดำเนินการเกี่ยวกับพฤติกรรม การสร้างเสริมสุขภาพในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนอย่างเป็นรูปธรรมและชัดเจน

2.2 ควรจะเพิ่มจำนวนของกลุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมมากขึ้น ทั้งด้านขนาดพื้นที่ทำการวิจัย ประชากร กลุ่มตัวอย่าง ประชากรกลุ่มเป้าหมาย เพื่อนำมาวิเคราะห์หามาตรการการประยุกต์ใช้ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและครอบคลุมในการพัฒนาพฤติกรรม การสร้างเสริมสุขภาพในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชน ในเขตพื้นที่อื่นๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมโรค, กรมกระทรวงสาธารณสุข. (2563). กรอบแผนปฏิบัติการเชิงยุทธศาสตร์กรมควบคุมโรค ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563. กรุงเทพฯ: กระทรวงสาธารณสุข.
- กฤษฎา พรหมมณี. (2565) พฤติกรรมมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19): กรณีศึกษาตำบลยะหา อำเภอยะหา จังหวัดยะลา. (รัฐประศาสนศาสตร์ มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์).
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2560). การวิเคราะห์สถิติ: สถิติเพื่อการตัดสินใจ. (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยวัฒน์ แจ่มอักษร, จุฑาภรณ์ มาสันเทียะ, นภัทรธัญญ์ ตันทเสน และนัทรุทธิ์ กันทพงษ์. (2564). พฤติกรรม การป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของผู้เรียนในยุคชีวิตวิถีใหม่. วารสารเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 1(3), 62–76.
- บงกช โมระสกุล และพรศิริ พันธสี. (2564). ความรู้และพฤติกรรมการป้องกันโรคโควิด - 19 ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยนานาชาติเซนต์เทเรซา และวิทยาลัยเซนต์หลุยส์. วารสารศูนย์อนามัยที่ 9, 15(37), 179-195.
- วิญญ์ทัญญู บุญทัน, พัทธภรณ์ ไหวคิด, วิภาพร สร้อยแสง, ชุตติมา สร้อยนาค, ปรีศนา อัครชนพล และจริยาวัตร คมพัยค์. (2563). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด 19) ของผู้สูงอายุ. วารสารพยาบาลตำรวจ, 12(2), 323-337.
- สีตีปาติฮะร์ อีลา, อิกวาณิ วานิ, อาฟิเดห์ ดอเลาะ, วัชระ ขาวสังข์ และปิยะดา มณีนิล. (2564). การแก้ปัญหา การรับมือและการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 องค์การบริหารส่วนตำบลม่วงเตี้ย อ.แม่ลาน จ.ปัตตานี. ใน การประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติครั้งที่ 12 มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ (น. 466-478). สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- สุคนธ์ทิพย์ บัวแดง, อนุพันธ์ สุวรรณพันธ์ และปรัชญานี คำเหลือ. (2566). การพัฒนารูปแบบการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา โดยใช้เครื่องมือธรรมนูญตำบล ตำบลตูม อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ. วารสารวิชาการสาธารณสุข, 32(5), 864-875.
- อภิวดี อินทเจริญ. (2564). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองคองหงส์ จังหวัดสงขลา. (สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา).
- World Health Organization [WHO]. (2009). Hepatitis B vaccines. Weekly Epidemiological Record, 40(84), 405-420.

Yamane, T. (1973). Statistics: An introductory analysis. (3rd ed.). New York: Harper and Row Publications.